

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 8

Agost 1945

SUMARI

Constitució del Govern de la República	
La reforma electoral	<i>Humbert Torres</i>
El problema de la llibertat	<i>Ramon Xuriguera</i>
Les opinions de Mr. Sumner Welles	<i>J. Quero Molares</i>
Notes sobre Joan Peiró	<i>Julià Gual</i>
Més coses d'Espanya - Reportatge pintoresc, verídic i un poc patètic	<i>Domènec Montagut</i>
L'Estatut de Tanger i l'anexió franquista	<i>X. Y. Z.</i>

INFORMACIONS I COMENTARIS

- ◆ La disbaixa de les Caixes autònomes
 - ◆ La flota mercant espanyola
 - ◆ Un diari vell
 - ◆ La nova pastoral del Dr. Pla i Deniel
 - ◆ La tramoia militar
 - ◆ Una obra meritòria
 - ◆ Un discurs de Fausti Ballvé
 - ◆ Un govern de comparses
 - ◆ Amics de Barcelona
 - ◆ Les milícies falangistes
 - ◆ Activitats catalanes a Mèxic
 - ◆ Batista i Roca al Pen Club
 - ◆ El Dr. Xirau a Londres
 - ◆ Dos fets a remarcar - Les trompetes de Jericó
- Efemèrides de Juliol

Preu : 30 Frs.

QUADERNS, publicació del " Grup d'Estudis olítics "

pot adquirir-se a :

PERPINYA. — Librairie Hachette, rue des Augustins Quiloscós de la Ciutat i Estació.

BEZIERS. — I. Granada, 75, Pl. 11 de Novembre.

BORDEUS. — M. Tavernier, 11, Rue de Lalande.

NARBONA. — Quiosc de l'Estació.

MONTAUBAN. — M. Figuerola, 9, Rue Mary Lafont.

MONTPELLIER. — H. Barrera, 9, Rue Thérèse.
Quiosc de l'estació.

MARSELLA — Casal d'Esquerra Republicana de Catalunya (M. Bassas), 12, rue Pavillon.

PARIS (Ve) — Librairie Espagnole, 10, Rue Gay Lussac — Tel. Danton 81-35.

TOLOSA — Administració de « Foc Nou », 25, Rue de Requelaine — Tel. 229-83.
« Galerie du Livre », 60, Rue de la Pomme.

CASABLANCA (Marroc). — « Librairie de France », 4, rue Chénier.

NEVERS (Nièvre). — J. Alemany, 9, rue du Rempart.

I podeu rebre-la a domicili enviant l'import de 32 frs. per gir postal a

F. Cuito - 15, Rue Ramon Lull - Perpignan Tél. 47-33

Compte Chèques Postaux : N° 534-25 Montpellier

La subscripció a tres números amb la tramessa solament de 90 frs. us assegura la revista que altrament correu el risc de no poder obtenir a causa de l'escassetat de paper i les limitacions consegüents

NOTES

- QUADERNS s'excusa una vegada més del retard amb el qual apareix i sollicita dels lectors una altra disculpa.
- S'autoritza la reproducció total o parcial dels textos del present número de QUADERNS i s'agrairà la indicació de la seva procedència.
- Del contingut i opinions de cada article en són responsables els respectius autors.
- No es retornen els originals, es publiquin o no.
- Per no disposar dels accents greu i agut sobre les lletres i, o, u, hem decidit substituir aquests signes ortogràfics per l'accent circumflex. Esperem que els nostres lectors voldran excusar aquesta deficiència obligada per les circumstàncies.

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 8

Perpinyà, carrer Ramon Llull, 15

Agost 1945

CONSTITUCIO DEL GOVERN DE LA REPUBLICA

Els republicans espanyols s'han assabentat amb joia de la constitució del Govern provisional a Mèxic. Siguin quines siguin les repercussions d'aquests fets — i lògicament cal esperar-ne moltes i molt importants — ell és l'instrument indispensable de la futura acció i la fermaça d'un aplegament per a l'obra comuna.

«QUADERNS» celebra l'esdeveniment i el saluda com el primer pas d'una política constructiva i coherent, que ja era hora que comencés. L'etapa que així s'inaugura pot desembocar a una pròxima victòria, si el seny que hi ha hagut en aquesta ocasió no s'eclipsa en les successives, i si la coincidència assolida perdura, activa i sincera.

Damunt d'aquestes planes hem demanat fa temps al que ara ens és donat. Mentre no hi hagi govern, déiem, els republicans, en l'exili o en la pàtria, anirien dispersos en accions particulars i àdhuc contradictòries. I les nacions aliades de les quals esperem l'impuls decisiu, sentirien que aquest es paralizava en anar-lo a realitzar, per la mancaça d'una solució viable i possible. Tot això és obviat amb l'acte de Mèxic. Ningú no s'estranyarà, doncs, que, en dedicar-l' aquest comentari, emprem un to que si no és absolutament jubilos — el camí a recórrer és encara difícil i perdedor — s'impregni, no obstant, de les grans esperances que l'hora comporta.

• • •

José Giral, republicà integèrrim, home de moderació i de bon sentit, ha estat encarregat pel president Diego Martínez Barrio de formar el govern de la República. Evacuades les consultes del cas, la formació ha estat constituïda definitivament pels següents ministres: Afers estrangers, Fernando de los Rios; Finances, Augusto Barcia; Justícia, Alvaro de Albornoz; Defensa, general Hernandez Sarabia; Governació, Torres Campañà; Educació na-

cional, Miquel Santaló; Emigració, Trifon Gómez; Navegació, Indústria i Comerç, Manuel de Irujo. Als demés ministres Angel Ossorio, Lluís Nicolau d'Olwer i Lluís Jimenez de Assua no se'ls ha atribuït departament especial.

Els senyors Prieto i Terradelles als quals s'havia ofert un lloc en el govern, no l'han acceptat, per raons de salut el primer i personals el segon. Els senyors Ossorio, Barcia, Nicolau, Assua i Sarabia han estat designats a títol personal, és a dir, sense representar cap partit polític. La C. N. T. no ha volgut, per ara, entrar en el govern tal com se li havia proposat. La U. G. T. està representada pel senyor Trifon Gómez.

El senyor Nicolau d'Olwer, que rebé l'oferta al mateix temps que el senyor Terradelles, acceptà amb la condició que hi hagués un portantveu d'Esquerres republicana de Catalunya i que tampoc no hi manqués un delegat del moviment basc. Els senyors Santaló i Irujo formen part del govern, respectivament, en les representacions indicades.

• • •

Tal com queda constituït, aquest govern, ens plau. Hi manquen sectors d'opinió, ben cert; però, ultra la dificultat de cohesionar totes les tendències en l'excessiu fraccionament dels nostres partits polítics, estem segurs que l'opinió republicana no exiliada, la majoria i per tant la que més ha de comptar, se'n declararà satisfeta.

D'altra banda, aquelles zones polítiques que no hi són representades, li han expressat l'ur adhesió. El Dr. Negrin que no hi és ni hi té amics, ha declarat que ell acata el govern i demana que tothom faci el mateix. Si no han mancat les censures a aquest ex-president del Consell, en aquest cas han de deixar lloc a les majors lloances. Tant ell com els comunistes, amb els quals hom suposa que segueix

compenetrat, donen en aquesta avinentesa un exemple de patriotisme.

Diem que ens plau l'equip governamental; però si fos un altre també ens plauria. El que cal és un govern; pel moment les persones que el composin importa menys. Que aquestes siguin més o menys representatives, que recordin massa el passat o apuntin poc a l'esdevenidor, com algú amb visió massa estreta ha objectat, no és la qüestió que interessa. D'altra banda, estem segurs que el senyor Giral no ha fet el que ha volgut, sinó el que ha pogut. I el resultat, repetim-ho, és satisfactori.

• • •

Això ho han entès tant els espanyols com els estrangers, amics d'Espanya. L'encert es demostra, més que per res, per l'acollida que ha tingut la iniciativa, plena de favor i carregada d'esperances.

Confessem ací que ens ha sorprès agradablement la manera com la gran premsa ha saludat l'esdeveniment. Hom ha vist en aquest l'instrument que mancava per a menar el combat anti-franquista en la seva darrera fase. L'atmosfera internacional, que ja era enrarida per al règim espanyol, se li ha fet irrespirable. Hom endevina que aquesta coacció moral que cada dia es va estrenyent més en el cercle al voltant del dictador, l'ofegarà sense remissió. Adhuc si alguns homes situats en les alçaries internacionals, per manca d'informació, o per por a una represa de la lluita fratricida — aquest «chantage» que tant juga en contra nostra — volguessin salvar allò que està ineluctablement condemnat a mort, aquesta vigorosa presa de posició dels grans òrgans mundials d'opinió, impediria la inútil i censurable temptativa.

Aquest imponderable moral i universal que la constitució del govern espanyol ha envigorit i examplat tan considerablement, és un altre gran factor que a hores d'ara ens sembla decisiu. Si altres, orientats cap el mateix fi, fallessin, aquest sol pot determinar el triomf de la nostra causa. Es qüestió només que els primers interessats, que som nosaltres, no el fem inoperant amb noves divisions, exigències extemporànies o altres inèpcies.

• • •

Les primeres i curtes declaracions del senyor Giral arribades fins a nosaltres, demostren que coneix bé la temperatura d'Espanya, que és de pau i concòrdia. La condemna de la violència com a

mitjà de govern, — violència que és encara el somni d'una minoria d'exacerbats per l'exili — deu haver produït en el nostre país el millor efecte, com l'ha produït ací entre tots els republicans responsables i com l'ha produït en els cercles internacionals amics. Calia dir aquests mots prudents, cordials i intel·ligents. Ja en tenim prou de guerra i persecucions entre nosaltres. Volem la pau, la pau que no és obstacle a aquelles accions de la justícia que han de sancionar els actes delictuosos del començament de la guerra ençà dins d'un esperit de serenitat i de comprensió, i al ritme de rapidesa necessari per tal que aquesta obra no és faci malbé amb una durada excessiva o per un disseny vindicatiu que els temps ha superat.

El senyor Giral ens proposa no res menys, la liquidació moral de la guerra civil, feina ingent i necessària en la qual tots els qui estimin el país més que llurs venjances — per legítimes que aquestes semblin — l'hem d'acompanyar coratjosament.

• • •

El fet que en el nou govern figurin un base i dos catalans, diu clarament la intenció de respectar els dos Estatuts d'autonomia que les Corts de la República votaren. Nou encert que els naturals dels dos països autònoms celebraran, tant com aquells naturals d'altres terres. Els primers veuran confirmades llurs aspiracions, segurament insuficients; però base laumateix per a nous desplegaments. Els segons sabran que la lleialtat basca i catalana no els mancarà per a mantenir la República, el règim comú.

Perquè, cal que tothom sàpiga que sense donar satisfacció als anhels particularistes de bascos i catalans, demà de gallecs i valencians, no hi haurà República, com que sense República no hi haurà autonomia per a cap poble ibèric. Els dos règims van agermanats; cap dels dos no viurà sol. I tots dos són solidaris, per tal com l'un fortifica l'altre.

Aquesta gran veritat, que deuria ésser considerada com un axioma per a tots els polítics contemporanis, els catalans la professem. I també, venturosament, la professa el senyor Giral i els ministres que formen el seu govern.

Per aquesta coincidència i per les altres que hem anat assenyalant, celebrem l'esdeveniment com una gran fita en el camí de la reconquesta de la República, que és tant com dir la reconquesta de la Pàtria.

LA REFORMA ELECTORAL

per Humbert TORRES

Confiança en l'home : heu-vos ací la pedra angular ; el principi moral damunt el qual descansa l'edifici democràtic. Es que en els actes humans mana la raó. També el sentiment, però els sentiments es manen igualment per raons : les raons del cor.

Fins l'home menys evolucionat actua per motius. L'experiència l'allicona i l'obliga a constants rectificacions. Som, doncs, perfectibles, i és sobre la idea central de l'eficàcia de la raó que descansa la vida dels pobles civilitzats, i d'aqueixa constatació simple — perfectibilitat de l'home — que deriva la majestat del principi de la sobirania popular.

Si la sobirania radica en el ciutadà, tots els poders han d'emanar d'ell. Aqueix dret és expressat pel sufragi universal. Dret igual, tant per al savi com per a qui no ho és ? Sí, puix que cap individu no pot imposar als altres la seva voluntat ni pot ésser jutge imparcial de la pròpia superioritat.

Observem, de passada, una cosa important : que el valor intel·lectual i moral conserva els seus innegables drets. Pel seu propi pes, l'opinió de certs homes influeix merescudament sobre la dels altres. Podran no tenir més que un vot, però allò que ells aconsellin serà seguit espontàniament — i això és magnífic — per milers de persones. Si ho mediteu bé us adonareu que, per aquest joc, la noció de valor corregeix la de quantitat. De fet, doncs, el sufragi universal fa més que comptar : pesa. Pesa, naturalment, d'entre allò de què disposa.

En resulta, doncs, que en el sufragi universal no són mai les masses les que decideixen i llur paper consisteix a adherir-se a les proposicions d'una minoria capacitada. Si se'ns permet de prendre del dret civil una comparació, direm que l'elector és un menor o un incapaç d'administrar els seus afers al qual, la llei dóna, però, el dret d'escollir el seu.

Així enteses les coses, s'arriba a una conclusió important : que la voluntat de la majoria ha de governar. Si es vol evitar la guerra civil, com fer-ho d'altra manera ? Si, en principi, tots els homes són iguals davant la llei, és clar que l'opinió de cent vint pesa més que la de cent. El camp d'acció de la minoria és obert per a obrar racionalment damunt l'opinió i convertir-se en majoria. Per això,

en democràcia, l'obediència a la llei és justa i l'autoritat que d'ella emana pot, més que en cap altra concepció política, imposar la voluntat dels més, si cal, per la força.

Ara bé, perquè la sobirania popular sigui efectiva cal, entre altres coses, que cada ciutadà tingui un dret igual a la confecció de les lleis i per això el sufragi ha d'ésser universal. Això ho proclamà la revolució francesa en la Declaració dels drets de l'home, que reconegué a tots el dret de concórrer personalment o pels seus representants a la formació de la llei i a la determinació de la contribució pública.

Però un dels més grans errors de la democràcia individualista és de confondre el vot i la representació. « Heu votat, doncs ja esteu representats ». No és cert, puix que hi ha formes de sufragi imperfectes en les quals minories importants són derrotades i resten sense representació. El problema és, doncs, no sols de votar ans bé d'estar representat. Certs sistemes de sufragi, en els seus resultats, no són universals que de nom. Es tracta d'una injustícia legalment organitzada, car suprimeix de la categoria de ciutadans actius tots aquells que no han votat pels que surten triomfants.

Aqueix és un dels defectes capitals del mètode majoritari, i amb això ja n'hi hauria prou per a rebutjar-lo. Tant a Anglaterra, com als Estats Units, com fins ara a França, últims reductes de tan defectuós sistema, la majoria dels ciutadans, per no representada, no és present en la confecció de les lleis, i és una minoria, per una hàbil i arbitrària delimitació de les democràcies electorals, la que mana en les assemblees. Veiem l'exemple següent de les eleccions angleses. En un districte, en el qual s'hauria d'elegir un sol diputat — i l'elecció uninominal és la regla anglesa — triomfà per 6.950 vots el candidat conservador i es quedaren sense representació els 6.690 i els 6.770 que obtingueren respectivament els candidats treballista i liberal, o sigui, en conjunt, 13.460. Si aqueix exemple el multipliquem per cent o dos cents resultats semblants, obtinguts en districtes on la lluita fou triangular, apareix evident que el partit al poder no és necessàriament el majoritari ni fins el més fort. Amb aqueix sistema, les lleis votades manquen de tota autoritat moral

per no ésser gairebé mai expressió de la voluntat dels més.

Mireu el cas de França. En l'estat demostratiu que segueix es pot veure repetit sense excepció el panorama que comentem i a quines injustícies es cau inevitablement amb el sistema majoritari.

Eleccions de	Vots obtinguts pels elegits	Vots no representats
1902	5.129.000	5.818.000
1906	5.309.606	6.383.852
1910	5.061.271	6.598.288
1914	4.810.693	6.366.786
1928	4.830.244	6.565.086
1932	5.245.876	6.315.524

Les assemblees, doncs, en règim majoritari, no representen més que la minoria del país. A França, la Cambra elegida en 1902, mobilitzà 10.947.000 de votants. I bé, la gran llei del 9 d'Octubre de 1905,

Demarcacions electorals

Barcelona ciutat	3
Barcelona circumscripció	3
Girona	3
Tarragona	3
Lleida	3

La representació proporcional hauria donat 44 llocs al partit B i 39 a l'A., imatge en miniatura, però fidel, de l'estat d'opinió del país en aquell moment.

• • •

La Ponència de qüestions polítiques del Consell Assessor del President de la Generalitat, encarregada d'estudiar un projecte de llei per a l'elecció de diputats al Parlament de Catalunya, s'ha inspirat en els principis que hem exposat i en els resultats electorals de diversos països i per això, en vers democràtics, proposa que el sistema majoritari sigui substituït pel proporcionalista, el qual realitza la justícia electoral i dóna a tothom allò a que té dret, sense emprar un metre diferent per a majories i minories.

Ha volgut la Ponència que el dispositiu electoral permeti conèixer amb la precisió possible la veritable opinió del país, i un cop coneguda i valorada que transcendeixi a la composició del cos legislatiu, única manera de donar la necessària força moral a les lleis que en surtin, car del contrari el principi democràtic es vulnera en la mateixa arrel. Una majoria no és forta i una llei no té prestigi més que en la mesura en què una i altra responen a l'opinió dominant un un moment donat.

Ha tractat d'assegurar que la consulta en els comicis es faci en condicions tals que els electors es

sobre separació de les esglésies i de l'Estat, fou votada per una majoria de 341 diputats que només representaven 2.647.315 de vots.

Parlem ara de la llei majoritària que serví per a l'elecció del primer Parlament de Catalunya. L'elecció fou per llistes i per circumscripcions, i si comparem els resultats obtinguts pels dos partits de major votació arribem a una conseqüència injusta, encara que no tant. La candidatura de les esquerres amb els 350.000 vots que en xifres aproximades reuní obtingué 65 llocs, mentre que les dretes, amb 220.000 vots no se'n veieren atribuir més que 18. Així és donà la injustícia que per cada 5.384 votants les esquerres obtenien un mandat; per contra, les dretes en necessitaren 13.800.

Però, sense forçar les coses, i atenent-nos al que ha passat en altres llocs, la llei majoritària catalana podria donar com a resultat de prendre la majoria dels mandats al partit majoritari i donar-la a la minoria. Vegem-ho :

	Partit A		Partit B	
	Vots	Llocs	Vots	Llocs
Barcelona ciutat	50.000	5	95.000	18
Barcelona circumscripció	70.000	14	65.000	4
Girona	52.000	11	50.000	3
Tarragona	40.000	11	35.000	3
Lleida	60.000	11	55.000	3
	272.000	52	300.000	31

determinin sobre programes i idees més que sobre persones, convertint la llei en un instrument d'educació política.

Ha tractat de regular la manera de votar en forma que garantitzi la sinceritat del vot, fent impossibles les pressions i restringint les despeses electorals fins a igualar els partits rics i els partits pobres.

Entèn que el sistema que proposa marca un grau de més en la perfecció del sufragi. És més complex, respon a exigències més altes i suposa un cos electoral més conscient. És que l'exercici real de la democràcia no és fàcil i cada dia ho serà menys. És que no hi ha res simple en les coses humanes. Tot progrés és una complicació. El carro de bous és menys complicat que l'auto, i la nostra política democràtica és, encara, en alguns aspectes, com el carro de bous.

S'ha situat completament al marge de tot interès de partit sense pensar si en el projecte que proposa algú hi guanya o hi perd, perquè la justícia estricta no permet acollir aqueix ordre de consideracions utilitàries. La major satisfacció de la Ponència seria que, per la imparcialitat que ha presidit les seves resolucions, tots els partits catalans que signifiquen alguna cosa, per veure-hi garantits els seus drets en un pla d'igualtat, se la fessin seva.

• • •

No escau en un treball com el present, que no aspira més que a informar en línies generals, de descendir a detalls del projecte. Hi ha, però, un punt sobre el qual potser convé parlar amb una mica de precisió; és el dels suposats defectes de la representació proporcional en els seus resultats polítics que, a jutjar per molt estesos prejudicis, tindria el gravíssim d'esmicolar la representació parlamentària en una polseguera de minories que faria difícil governar.

Aqueix extrem, per la seva importància, ve àmpliament examinat en la Ponència amb un criteri objectiu, o sigui pels resultats que els dos sistemes en presència han donat en els països on s'apliquen de fa anys, en relació a les facilitats o dificultats que ofereixen per a governar. Resumint allò que allí es diu resulta que no hi ha exemple de cap país majoritari que s'hagi governat sense tres, quatre o més minories coaligades al poder i fa seixanta anys, França no ha pogut donar la majoria a un partit ni formar un govern homogeni, perquè el seu Parlament és el d'Europa que compte amb més minories, una dotzena llarga. Els diversos governs que tingué la nostra desventurada República foren tots d'àmplia coalició perquè ningú no tenia, de molt, majoria pròpia, malgrat una prima escandalosa als victoriosos. La mateixa Anglaterra, precedent el més favorable a la tesi majoritària, no escapa a la regla, car les tres úniques minories que fins fa pocs anys hi havia, s'han convertit en set. I consti que la legislació electoral anglesa fa gairebé impossible la formació de minories petites, no pas per la virtualitat del principi majoritari en si, per abús que sigui, i ho és molt, sinó per eliminar aquells sectors d'opinió els candidats dels quals no sumen el deu per cent dels vots emesos en un districte i per fer perdre, de més a més, una caució de cent cinquanta lliures als candidats que no obtinguin aqueix mínim de votació.

• • •

Examinant ara allò que passa en els països proporcionalistes ens trobem, inesperadament, amb el fenomen oposat. A Bèlgica, en 1898, es feren les darreres eleccions majoritàries prenent-hi part tres partits, el catòlic, el socialista i el liberal. I bé, després de les moltes eleccions proporcionalistes celebrades en quaranta set anys hi ha els mateixos tres partits, ni un més, i si dificultats per a governar hi ha ara també hi eren abans.

I a Holanda? Vuit partits acudiren a la lluita en les eleccions de 1913, últimes celebrades pel sistema majoritari, i els mateixos partits, amb idèntics noms, hi acudiren en les proporcionalistes de 1918, 1922, 1925, 1929 i 1933. Resulta, doncs, contra el què a priori s'hauria pogut creure, que, com diria el Sr. Turrò, pesa igual el peix viu que el peix mort, o sigui que no és cert que el sistema majoritari concentri el cos electoral en grans corrents d'opinió i que el proporcionalista el fragmenti perillosament, ans el contrari. I si ho volem dir, en termes no tan categòrics, conclourem que el fenomen de la multiplicat de minories no està forçosament lligat a tal o qual sistema electoral i que més aviat depèn de condicions de molt diversa naturalesa, l'anàlisi de les quals faria allargar massa aqueix treball.

Tant si l'orientació que aconsellem es segueix com si es persisteix en la injustícia del sistema majoritari, és de creure que, en les eleccions catalanes hi haurà vèrie scandidatures, cosa que no hem de lamentar. Aquells que beneficiaren de l'inflament en els resultats dels que guanyen, propi del sistema majoritari, que no es creguin que sempre serà així. No cal més que recordar les nostres eleccions generals del 1933 en les quals l'aparició de noves candidatures donà la victòria a les dretes. Són les sorpreses desagradables del sistema majoritari, cosa impossible en el proporcionalisme on tothom obté justament —santa paraula!— allò que li correspon sigui la que vulgui la posició que els altres adoptin.

I al bon entenedor....

EL PROBLEMA DE LA LLIBERTAT

per Ramon XURIGUERA.

Es una opinió corrent que el món que sortirà d'aquesta guerra orientarà els seus destins per les vies — segons el dir salvadores — que només li pot oferir l'economia. La política no serà, tal com havia estat fins ara, l'estímul bàsic dels pobles. L'home no veurà en les lleis civils el camí de la seva redempció. Car l'univers no és un mosaic de països isolats, ans bé una entitat social, de relació. I en aquest entrelligament, l'home i el nucli col·lectiu al qual se sent vinculat, tenen una funció de treball, un lloc de consumidor. Segons ve opinant aquest corrent, les normes particulars que donaven caràcter a les nacions i guiaven la seva evolució, perdran categoria moral al davant de les necessitats, totes iguals, i de la comuna aspiració de la gran família humana. Se'n segueix, doncs, que la política, en la clàssica accepció del seu sentit, ja no esdevindrà l'instrument incontestat que regia la vida dels països a menys que no passi a transformar-se en una política econòmica. Car l'esperança que abans es xifrava en els principis, avui apareix reemplaçada pel guiatge d'una idea material: Així, tu em donaràs el que et sobra i jo no tinc i jo et donaré el que no m'és necessari i a tu et manca. Aquesta elemental compensació establirà l'equilibri que convé a la societat: s'alleujarà el desnivell social de l'home, s'anul·laran els abusos de la producció privilegiada, prendran fi els conflictes del treball, s'esvaïran els motius que feien nèixer les guerres...

Ben entès, una reglamentació tan ordenada no pot ésser més que obra de l'Estat. La guerra ha provat a bastament que amb la direcció estatal de l'economia d'un país, el grau de la producció i l'esforç de la seva distribució equitativa, no havien atès mai un nivell tan elevat.

Tal és la conclusió a què arriben bon nombre d'esperits, convençuts que en la lliçó d'aquestes dades hi ha el camí de la vida col·lectiva de demà. I per enfortir el seu raonament, manllevem als analistes de la història aquest quadre de valors que no deixa d'ésser suggestiu: El segle XVI fou un segle de fe; l'home veia l'organització del món a través d'uns problemes de creença. El segle XVIII canvia aquesta actitud religiosa donant pas a uns principis polítics recolzats en la raó i orientats envers la llibertat. Avui, es combat per una causa

social; les normes de la fe i de l'afranquiment de la consciència, es repleguen en nom d'una concepció utilitarista de la vida la finalitat de la qual és el benestar.

Està clar: tots els sistemes de l'home tendeixen al benestar. Hi tendiren els postulats dogmàtics del segle XVI, com les idees d'examen del segle XVIII, com els tempteigs econòmics actuals. Justament, aquesta diversitat ens revela la profunda complexitat d'aquesta aspiració humana. Ens posa de manifest com no hi ha corrent històric — per defectuós que sembli — que no hagi afavorit amb algun guany — digui's guany digui's lliçó — la sort de la humanitat. Fins gosaríem dir que aquesta progressió lenta en el nivell del seu viure, aquests resultats parcials i transitoris obtinguts a costa de tantes lluites i de tants d'errors, fan una llum resplendent respecte del **caràcter substancial de l'home**, són la imatge de la vida mateixa, la qual no és altra cosa que un incessant moviment. Pensar, doncs, a emmotllar-la amb uns mètodes estables, per bona que sembli la doctrina i per segura que es digui la seva veritat, és negligir el caràcter movedís de l'existència, la seva resistència als motllos; és menys estimar els esforços precedents de l'home, les seves lluites ardides i el balanç de guanys que ens han llegat. Car tot s'encadena en el decurs de la vida, i no hi ha fórmules noves — almenys en aquest sentit messiànic de portar solucions definitives a cadascun dels problemes — sinó fases més o menys sortoses d'una sola evolució.

Sovint, amb l'esquer enlluernador de les fórmules noves, es comprometen conquestes que han costat cruels combats a l'home i que són la salvaguarda de la seva dignitat. Tal és el risc que corre avui la llibertat a l'embat dels nous corrents econòmics. Econòmics, és un dir, car com remarca F. A. von Hayek « la preocupació creixent del món envers els problemes mecànics tendeix a encegar la gent respecte del caràcter completament diferent del problema econòmic » (1). Observació que que destria admirablement el camp de l'especulació econòmica — camp essencialment científic — del

(1) F. A. von Hayek. « L'Economie dirigée en régime collectiviste ».

de les propagandes polítiques que s'emparen d'aquell nom. Amb la capa de l'economia assistim a l'investida d'un món abrivat de tàctiques polítiques que tendeixen a l'exaltació de l'Estat. No és nova aquesta actitud en el decurs de la història. L'observem al món antic i a l'època medieval. L'home és poc original en l'expressió dels seus mòbils. Utilitza els complexos que neixen al pas dels dies. Al fons d'aquestes adduccions circumstancials, però, es planteja el problema clàssic de l'abast del poder públic enfront dels drets individuals.

Si el problema residís en un sol camp i és trobés aplegat al seu davant el punt de vista contrari, causaria menys neguits quant a l'esdevenidor, car el triomf de les armes aliades posaria punt a la contesa i la vida reprendria els camins clars que acostumen a traçar les solucions. Els conflictes d'aquest món, però, mai no es presenten tan fàcils. L'exaltació de l'Estat no és sols un tret del nazisme o del feixisme. Ho és també de la concepció marxista. (No és endebades que el marxisme hagi nascut a Alemanya, país inclinat a l'estatisme i als règims d'« autoritat »). A l'igual que els partits de contextura marxista, també s'anomenen socialistes els Estats totalitaris. Així, el corrent que sosté l'expansió del poder públic està estès en els dos camps. Heus ací perquè ens semblen vius els riscos que assetgen la llibertat.

L'experiència ens prova que mig segle i escaig de temptatives econòmiques inspirades en aquest sentit utilitarista de la vida que acabem de mencionar, ens han dut a l'acreixement dels monopolis d'una banda, i de l'altra a la formació dels sindicats. Es evident que si un sector agreujava el desnivell de la condició humana valent-se d'uns privilegis, l'altre havia d'acabar organitzant-se per tal de poder-se'n defensar. El resultat ha estat l'emmetzament de les relacions humanes, aquesta animadversió que plana en els nostres dies i que aombra l'esdevenidor. La imprevisió de l'Estat respecte d'aquest problema, ha enfonsat els esperits en una gran confusió. Allunyant-se del punt bàsic del litigi o prenent partit a eston es per determinat sector, ha malbaratat l'ocasió d'exercir el seu arbitratge — paper que li pertocava — passant als ulls d'uns i altres com un poder arbitrari, hostil i indiferent. Així ha aculat els contendents al fons de llur violència i cadascun ha intentat arrossegar-lo al servei dels seus fins particulars. Car els recursos de l'Estat no han passat inadvertits a cap dels sectors en pugna. En aquest clima de crua utilitat han trobat bella florida les doctrines estatals. Per tal de justificar la conquesta de l'Estat, primer calia exaltar-lo : atribuir-li el remei per a guarir tots els mals, fer-lo ric de tots els avantatges. Aquesta doble batalla, els uns l'han lliurada pels camins totalitaris, els altres pels viaranyes socialistes. Tots han invocat preceptes econòmics. Ningú no ha sentit escrúpols per l'asfixia que creaven a la llibertat. Invertint el sentit profund de l'home, que és el de la seva igualtat

davant la llei, per una idea mecànica del viure, com són ara els problemes de la seva professió, han trasbalsat les consciències desviant l'aspiració humana dels principis de la seva dignitat a les dades d'un collectivisme vague o d'un corporativisme dessuet.

• • •

No és nova, però, aquesta propensió de l'home a comprometre les victòries superiors de la seva existència perquè uns miratges messiànics li han fet veure que la seva salvació residia en el recurs de la força. L'aparició dels tirans en l'antiga societat grega i romana, n'és una plena confirmació. Justament el fenomen es presenta quan s'ha establert la igualtat entre els homes, quan la plebs que havia romàs llargs segles sense culte i per tant sense formar part de la ciutat, reeixí a obtenir, al preu de dures lluites, el dret de ciutadania, l'accés a la propietat, el suport de la justícia i el conjunt de drets polítics que li obriren les portes de l'Estat. I allunyant-se del terreny dels principis per l'estímul dels interessos materials, preparà el camí a la tirania. A tot el llarg de la història, el tirà s'ha aixecat sempre ajudant-se del suport del poble. Sortit o no dels seus rangs, — amb freqüència de classes superiors — ha enfebrat les multituds amb arguments demagògics. « El mitjà d'arribar a la tirania — pot llegir-se a la « Política » d'Aristòtil — és guanyar la confiança de la multitud ; i aquesta confiança es guanya declarant-se l'enemic dels rics ».

Aquests recurs del tirà, tan viu en els nostres dies com ho fou entre els grecs i entre els romans, foravià el món antic del camí de les llibertats de l'home. Car la democràcia no resol el problema de la igualtat de la fortuna. No el resol cap sistema de govern. Posa l'home en condicions davant la llei i encarrila el seu esforç per tal que arribi a resoldre-se'l ell. Aquesta dada elemental que semblà haver passat per alt al món antic i que encara passa inadvertida per bon nombre de persones de la nostra societat, dóna peu al demagog que exploti el desnivell que es desprèn de la pobresa i les insatisfaccions que engendra la necessitat. Els pobles més conscients de la seva evolució, són els que es reserven més a l'embat d'aquestes demagògies. Car res no s'amaga tant en els plecs del demagog com el tirà. Els altres, però, els que senten amb menys intensitat la eminència de la llei, cauen més fàcilment en el parany. Tal és el cas del món antic, el qual desviat per aquests problemes materials, conegué la guerra civil, la corrupció i les formes més abominables de l'opressió humana. Aixecats al cim de l'Estat per l'abrivada del nombre, els tirans expoliaren els posseïdors, lliuraren els béns a la multitud, empresonaren, exiliaren, invertiren els postulats de l'ordre per la pràctica del crim i la crueltat. Els governs, esdevingueren faccions ; els magistrats, en lloc d'inspirar-se en la justícia, obeïen un partit. Les guerres i els desordres públics revesti-

ren un caràcter de revenja, tota l'ètica dels quals, era un desplaçament de fortunes. En aquesta irrespirable atmosfera de rancúnia i de sobresalt, l'home arruinà la seva dignitat; no era res; no mereixia cap respecte: els qui governaven eren amos, i els altres senzills esclaus. Al final, no resolgueren la misèria. Anul·laren, però, les conquestes del dret i sollaren la persona humana fins a la degradació. Així afebliren les repúbliques oferint-les a la cohejança del primer invasor.

L'espectacle es repeteix en florir el Renaixement. Car l'home és l'únic animal que es deixa agafar més d'una vegada en el mateix parany. Perduda la concepció estatal de resultes de l'esmicolament de l'imperi romà, la societat medieval s'organitzà per les vies de l'individualisme, establint una administració particularista, un poder descentralitzat i local. Així neix el privilegi. El rei — privilegiat màxim — exerceix la seva autoritat efectiva en un nombre restringit de súbdits: alt clergat, comtes, propietaris. La resta dels súbdits del país són vassalls que depenen dels senyors. Atès aquest joc de dependències, el rei estimula el vassallatge per tal com serveix l'ordre jeràrquic que apuntala el seu poder. Mentre aquest poder resta precari, l'artesà, el comerciant, el vassall que s'afranqueix de la terra, van creant el dret privat. Els jalons de protecció a la persona, que ha consagrat el costum, van assentant una jurisprudència que tendeix a l'emancipació de l'home dels rodatges de l'organització feudal. Tot això no va sense injustícies ni sense esforços tenaços. Tota conquesta de l'home costa un nombre infinit de sacrificis. Tal és el preu que exigeix la llibertat.

Com ha pogut oblidar-ho? Com els accidents d'una època — novament els interessos materials — han tornat a allunyar l'home dels seus camins primordials? Car si els descobriments geogràfics li oferiren un horitzó d'activitats amb les quals podia transformar el seu món i aixecar el nivell de la seva condició, les llums del Renaixement donaven al sobirà les idees de l'organització estatal del món antic i el desig de reforçar el seu poder imposant-lo a la mesura del seu gust. I a partir d'aquest moment, l'ordre de la societat s'extremà en un període de lluites que com sempre, havien d'arrossegar l'home des del cim de les il·lusions més exaltades als resultats més amargs. Car en aquest procés per a implantar el seu poder absolut, el rei s'atragué el concurs del poble. Ja no afavoria el vassallatge com s'esqueia als inicis de la vida medieval, ans bé sotreia fidels al noble, desposseïa el senyor de part de les seves terres per tal de distribuir-les entre els seus antics servents. D'altra banda, incorporava els burgesos a les funcions de govern. Així, afeblia la noblesa, és a dir, els tribunals de justícia, les assemblees eclesiàstiques, els Parlaments, tots els òrgans reguladors de la puixança del monarca, car en aquesta lluita entaulada pel despotisme reial, aquests òrgans mantenien la defensa dels drets individuals.

Els esforços a mà armada de les lligues limitant l'autoritat del rei i arrancant-li les franquícies, els combats dels Parlaments embridant l'absolutisme, tot s'esfondra amb l'embranchida que pren l'exaltació de l'Estat. El comerciant vol estendre els beneficis, l'artesà i el camperol el fruit del seu treball, Uns i altres, per trencar l'estancament presten suport als preceptes d'una autoritat central. D'aquest fet, el rei consolida el seu domini. Tot el senyoriu feudal fa cap a la seva mà. Fa extensiu el seu poder damunt de totes les franquícies. El país esdevé la seva propietat. Sotmet la noblesa al seu servei o bé la lliura al butxí. Mediatitza amb expedients i amb corrupcions la funció dels magistrats. Fa emmudir els Parlaments. Des de dalt del pedestal del seu origen diví, la monarquia absoluta, s'identifica amb l'Estat. Arribada a aquest grau de la seva evolució, ja no hi ha organisme públic ni existeix Constitució que limiti la seva autoritat. « No m'estranya que Enric VIII (d'Anglaterra) — remarca Montesquieu — tingués un poder tirànic; era el moment que acabava d'ésser abolida la puixança de la noblesa i que començava a imposar-se la del poble. En aquest interval, el rei esdevingué tirà ». (1).

L'exemple pot aplicar-se a tots els sobirans d'Europa. Ningú no els pot demanar comptes. Així es destruí l'equilibri que seguí al plet de les guerres religioses revocant l'edict de Nantes. Els protestants feren cap a les galeres. Es perseguí els jansenistes. S'insturà la inquisició. La censura imperava rigorosa i les presons absorbien bon nombre de detinguts per delictes d'opinió. Llevat d'Anglaterra on l'Act *habeas corpus*, garantia la llibertat individual, el despotisme dels monarques s'afermava per tot. Començaren les guerres de prestigi secundades per les guerres de conquesta. L'Estat no solament s'imposava a les consciències ans bé a les persones físiques. La usura de les batalles llevava braços al camp, produïa absències a les llars. El tresor públic, minvava. Espanya, condemnada a una sòrdida pobresa, vivia amb la il·lusòria esperança de l'or que arribava d'ultramar. França s'arruinava. Una i altra redoblaven els impostos. El poble es desesperava. Després de conèixer la depressió, s'enfonsà en les misèries de la fam.

Per tal d'alliberar l'home de l'absolutisme i portar-lo novament al camí de la seva dignitat, caldrà la declaració dels drets de l'home. Gràcies a aquests postulats, torna a recobrar la igualtat davant la llei. No una igualtat, però com fou la del món antic, sense idea de la unitat nacional i sense noció de la llibertat de l'individu, ans bé una igualtat sense servitud cega a l'Estat, una igualtat de persona emancipada. La declaració dels drets de l'home en admetre que la norma moral resideix a l'esperit i no en una doctrina d'Estat, entronitzà la raó. « La llei és la raó » havia afirmat ja Aristòtil combatent la subjecció total de l'ésser humà als inte-

(1) Montesquieu: « Cahiers ».

ressos d'Estat. Aquest tret del discerniment que fa proclamar als estoics la independència de la consciència humana al davant de qualsevulla forma de govern, es estès a la categoria de llei universal pel cristianisme i confirmat per la Carta dels drets de l'home com la base de la nostra civilització. Així s'esdevé l'afranquiment de la consciència i s'instaura la noció de llibertat. Els drets de la persona humana són anteriors i superiors als deures del ciutadà. L'Estat pot disposar dels béns de l'home, mana, si es vol, del seu cos, però no pas de la seva llibertat interior. La fórmula cristiana que l'home és lliure pel motiu de la seva ànima, i el principi racional que inspira la declaració dels drets de l'home i estableix la llibertat, s'acorden en limitar l'un i l'altre l'expansió abusiva de l'Estat.

Heus ací el camí al qual la dignitat humana deu els millors dels seus guanys. En endavant, la llei reposarà en uns principis morals de justícia i d'equitat i no en un cos de privilegis ni en uns dogmes religiosos. Tal és el grau de respecte que assoleix la societat. Tal, l'evolució de l'home. Per què es complau en comprometre'l, doncs? En nom de quines il·lusions, de quines velleïtats? Un cop d'ull al conjunt de Constitucions del segle XIX ens dóna una trista imatge d'aquesta inconseqüència humana. Cada reculada imposada a la idea de la llibertat porta el suport de l'entusiasme del poble. Altrament com hauria estat possible l'ascensió de Napoleó III? I el cas de Ferran VII? Com s'explica que aquest ésser sanguinari arribés a ésser « el desitjat » per aquelles mateixes multituds que aclamaren abrandades els principis de la Constitució del 1812? Es el mateix estat d'esperit que basteix una Itàlia feixista amb les masses avançades que s'emparen de les fàbriques, el mateix que canvia la República de Weimar per una dictadura idolatrada, el mateix que tres anys després d'haver proclamat la República espanyola porta als seus enemics al poder des d'on poden organitzar l'obra amb què havien d'acabar-la. En aquesta revifalla de l'Estat, aquest gust uniformista hostil a la llibertat i que ateny actualment proporcions considerables.

Es curiós que aquests fenòmens es presentin a les èpoques més nodrides d'esperances materials. L'aparició dels tirans al món antic, s'escau en propagar-se la moneda, quan aquesta entra a la plebs i li obre nous horitzons de riquesa, la qual abans restava únicament vinculada a la propietat de la terra i estancada per uns formalismes religiosos que la feien inassequible al plebeu.

La voga de l'absolutisme coincideix amb els descobriments geogràfics, salt traçat més enllà de les fronteres, camí ample d'aventures, de bescanvis de productes, de tresors miraculosos, promesa de guanys comptants.

Finalment, l'esclat del collectivisme va de bracet amb la màquina, amb l'esplendor de la indústria,

amb els rendiments quantiosos i les ambicions que animen el treball.

Aquests aspectes mecànics del viure, criden l'acció de l'Estat, reclamen un poder rude per tal com és més adient a l'empresa lucrativa i al bel·licisme de l'home. Al davant de semblant exaltació, les valors de la consciència esborren la seva veu i s'enfonsen en una fase de descrèdit. I per tal d'anorrear-les prenen peu aquestes doctrines messiàniques, barreja de força bruta i de fe, que filtren als esperits i transformen l'ésser humà en una multitud fanàtica. Car el fi de tota mística és soscar la raó, destruir la facultat d'examen, fer de l'obediència cega una ètica social. L'Estat, ho remeia tot: la família, la fortuna, el benestar. Així assalten el poder els pescadors d'aigües tèrboles. Tota la força a l'Estat. (Tal es revela el mot d'ordre). La qual cosa suposa que l'home renuncia a tot. No cal que s'escarrassi a pensar: l'Estat pensarà per ell. D'altra banda, dirigirà l'enginyer, el professor, l'artesà. Determinarà el ritme de la indústria, fixarà la producció del camp. En nom del seu suprem interès sotmetrà o perseguirà els contradictors. No hi haurà més que una sola voluntat: la del seu instrument coercitiu. Ni altra opinió autoritzada que el pensament oficial.

Aquest és, almenys, el resultat que observem en una part del nostre món i que emplena d'actualitat les paraules que escrivia Maquiavel fa més de quatre cent anys: « Als homes els agrada canviar d'amo amb l'esperança que milloraran la seva sort; tot seguit, però, l'experiència els fa veure que s'han equivocat i que no han fet més que empitjorar la seva situació ».

Aquest sagaç coneixedor de les febleses humanes, il·lustra amb un altre exemple la confusió de la nostra època, que després de tot no és altra que l'eterna confusió de tots els temps: « La multitud s'agrada sempre de les aparences, i no jutja més que per l'incident. I la multitud és gairebé tothom. El nombre reduït no s'obre pas fins que la multitud no sap on recolzar-se... » (1) Car si un sector d'aquest corrent estatal ha pogut ja constatar — pel cop que li ha assestat la guerra — la severa predicció de l'escriptor florentí, resta encara un puixant contingent que segueix prenent com a substància viva el que no és més que « aparencia » i « incident ». Després dels esforços realitzats pels economistes, aquests darrers anys per tal de desentranyar el grau de viabilitat d'una aplicació collectivista, resulta que si es treu d'aquesta doctrina el que té de propaganda política, no presenta, des del punt de vista de l'economia, cap interès apreciable. Tota la ciència econòmica reposa sobre el mercat. El mercat és l'aparell regulador de la incalculable varietat de les necessitats humanes i dels no menys incalculables recursos destinats a aportar-hi una compensació. I el fi del collectivisme és de suprimir el mer-

(1) Maquiavel. « El príncep ».

cat i d'encomanar a l'Estat aquesta acció reguladora del consum i de la producció.

La vastitud de l'empresa, suposa una franca intervenció a totes les fonts de riquesa del país, a totes les necessitats materials dels ciutadans, a la facultat, fins ara peculiar de l'home, d'ésser lliure de triar la seva professió. Deixant de banda els enrevessats problemes que la desigualtat de les bases de riquesa nacionals crearia per a una conciliació interior, s'escau que hauria d'harmonitzar els problemes relatius a les necessitats de fora per tal com caldria donar entrada als productes provinents de l'exterior que manquessin al país. D'altra banda, un pla estatal com aquest seria irrealitzable sense l'estatització dels països estrangers, fet previst pel col·lectivisme i que es troba resumit en aquesta frase de Harold J. Lasky : « Una societat internacional exigeix un pla econòmic mundial » (1).

I qui seria capaç d'ordenar la direcció de semblant complexitat? No ultrapassa la mesura humana?

Amb el pas de les indústries i de les primeres matèries i dels productes de la terra a la propietat dels Estats, és probable que en lloc de posar remei als problemes del consum, naixessin tot un seguit de conflictes. Car hi ha Estats rics i Estats pobres. I com trobar una solució a aquests inevitables desnivells? Com admetre que els països oferiran llurs riqueses sense rebre'n les compensacions equivalents? « Des del punt de vista internacional — diu Lionel Robbins — el socialisme nacional implica la creació de formes de desigualtat que, segons tota versemblança, seran més duradores i produiran uns refrecs més extensos que els que es produirien en un règim de lliure empresa i de propietat privada generalitzada ». (2).

Bertrand Russell encara és més expressiu : « Sota el règim capitalista, els magnats del petroli són objecte d'enveja, i una agitació socialista contra d'ells és políticament realitzable. Quan, però, com a Rússia, el petroli pertany a l'Estat, la nació sencera està interessada a impedir que es transfereixi a l'Estat mundial. I serà, doncs, necessari d'establir un control militar enèrgic per les forces internacionals abans que pugui ésser efectuada una transformació d'aquest gènere. Així arribem a la conclusió que l'internacionalisme cal que sigui establert primer en l'esfera militar i solament més tard a les esferes econòmiques ». (3).

Són problemes aquests que salten a la vista per tal com a la base de tot mètode hi ha l'home i aquest no pot transformar-se, de cop i volta, en un sant. Deixant aquests aspectes de banda, però, la cadena universal de planificacions deixa sense resoldre l'enigma del « càlcul econòmic » (Ludwig von Mises) o « la formació de preus » (Georg Halm) o el « valor » (N. G. Pierson) que constitueixen l'ànima de l'oferta i la demanda, la sola economia que hagi estat viable des que el món és món.

Per tal de fer front a aquesta insoluble qüestió, ha estat molt corrent durant aquests darrers anys la fórmula de l'estimació del treball — dita també de la productivitat — com a norma de l'organització col·lectivista. Heus ací, però, el que diu N. G. Pierson a aquest respecte : « No hi ha necessitat de citar els exemples de collites deficientes, d'interrupcions del comerç exterior o d'altres causes normals de creixença relativa de la demanda de certs béns, per a mostrar que aquest mètode de determinació de la valor conduiria al mateix fenomen que hem vist sorgir abans : a saber, el comerç. » (4).

Com es veu, la sola relació de canvi que resol en termes econòmics el problema del consum i de la producció, és el mercat. Que el règim col·lectivista, per tal de desfer-se d'aquest malson el carregui a les espatlles de l'Estat, no fa més que treure aquesta acció reguladora del terreny de la realitat per traslladar-lo al reducte artificial d'un grup de funcionaris.

No creiem que sigui necessari de subratllar les reserves que desvetlla una solució semblant.

Hi ha un punt en l'examen dels problemes, des del qual tot sembla clar. Tal el del caràcter polític de la concepció col·lectivista. Tal el de la base econòmica del sistema liberal. Tal el de la confusió que estén l'utilitarisme quan defuig l'impuls moral dels principis. Car d'ací neixen els perills que assetgen la llibertat. I sense aquest atribut — la més alta protecció de l'home — ja hem vist que els pobles s'enfonsen en la injustícia, en la ignomínia i en la sang.

(1) Harold J. Lasky. « The State in Theory and Practice ».

(2) Lionel Robbins. « L'Economie planifiée et l'ordre international ».

(3) Bertrand Russell. « Which Way of Peace ».

(4) N. G. Pierson « Le problème de la valeur dans la communauté socialiste ».

LES OPINIONS DE Mr. SUMNER WELLES

per J. QUERO MOLARES.

De política internacional es parla i s'escriu sovint, però poques vegades els seus actors s'esplaien amb el públic. La diplomàcia, no obstant haver abandonat els vells mètodes de secret, té un pudor que li fa evitar els contactes de l'opinió pública. Fins i tot en els països com Anglaterra i els Estats Units en els quals la intervenció parlamentària és constant, l'activitat diplomàtica es mou en una atmosfera de reserva que és indispensable al seu bon èxit.

Els homes d'Estat i els diplomàtics guarden, almenys en vida, llurs impressions, i quan aquestes arriben a la publicitat, els fets a què es refereixen han perdut l'acuitat del present per a entrar en la serenor de la història. Per això, les memòries són el gènere literari més cultivat pels diplomàtics i els homes d'Estat, i encara aleshores, plens de la responsabilitat de llurs paraules, no presenten els esdeveniments i els judicis sense una certa parcialitat.

Per aquesta raó ha cridat de manera especial la nostra atenció el llibre publicat per Mr. Sumner Welles poc després d'haver abandonat la Subsecretaria d'Estat del Govern americà.

LA PERSONALITAT DE Mr. SUMNER WELLES.

Mr. Sumner Welles és una de les figures més destacades de la diplomàcia americana. D'una família rica, seguí els seus estudis, com el mateix Roosevelt, a Groton i a Harvard. La seva carrera comença com secretari d'ambaixada a Toquio en 1915, després passà amb igual càrrec a Buenos Aires. A partir d'aquest moment la seva activitat restà centrada en els afers relacionats amb l'Amèrica de llengua espanyola. En efecte, de 1920 a 1922 fou el cap de la secció d'Amèrica llatina al Ministeri d'Estat de Washington, càrrec que deixà per a anar de comissari a la República Dominicana, on va romandre fins a 1925.

Després d'uns anys de descans, el trobem de nou en abril de 1933 ambaixador a Cuba, on intervingué amb tacte i intel·ligència en la caiguda del president Machado i l'accès a la presidència de Fulgencio Batista. En desembre de 1933 fou cridat de nou a Washington com secretari adjunt d'Estat,

càrrec que havia exercit durant unes setmanes la primavera del mateix any i que tenia assignada una jurisdicció general sobre els afers interamericans. Aleshores esdevé un dels col·laboradors directes de l'acció del president Franklin D. Roosevelt, i pot considerar-se com un dels inspiradors i defensors de la política de bon veïnatge. En 1937 és elevat a subsecretari d'Estat, lloc en el qual és mantingut fins a 1943, en què demanà retirar-se. En aquest període es situa la seva missió a Europa, com a representant special del president Roosevelt (25 de febrer a 19 de març de 1940), que havia d'influir molt favorablement en la causa de les democràcies.

« THE TIME FOR DECISION ».

Es el títol del llibre que Mr. Sumner Welles ha publicat en 1944, en el qual, després d'examinar la política mundial a partir del tractat de Versalles, tracta de l'organització mundial i del paper que han d'exercir els Estats Units. Les darreres paraules de l'obra són l'expressió clara de l'esperit que l'ha dictada : « Al poble dels Estats Units se li brinda una vegada més la sort d'oferir la seva cooperació i el seu mestratge a les altres nacions. Una nova oportunitat se li presenta d'ajudar a fer un món en el qual ell i tots els pobles puguin viure en seguretat. La decisió que ara es prengui fixarà el seu esdevenidor. »

Enemic de la política isolacionista com també de la intervenció en els afers interiors de les Repúbliques americanes, Mr. Sumner Welles és un dels més alts exponents de la política internacional demòcrata, que constitueix una de les glòries del president Franklin D. Roosevelt. Adversari dels feixisme, és un fervent defensor de la cooperació internacional, que voldria estesa a la vida política i econòmica. Aquestes han estat les idees directrius de la seva activitat diplomàtica que han deixat un profund solc en la política internacional de la gran República americana. Confiem que també sigui durable.

LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA.

Entre les qüestions que examina Mr. Sumner Welles es troba la guerra civil espanyola, i és

interessant de recollir les seves opinions.

El Govern constitucional de la República, diu l'autor, havia estat reconegut oficialment pel Govern americà, i encara que culpable de diversos excessos, era indubtablement un Govern popular. Malauradament, les atrocitats horribles de què foren víctimes capellans i monges, les espoliacions d'esglésies i monastirs, així com el suport de comunistes i anarquistes i l'ajuda de la U. R. S. S. donaren lloc a la malfiança i a l'hostilitat d'una part de l'opinió americana.

Immediatament després de les eleccions presidencials de 1936, les organitzacions pacífiques, els grups que es sentien ultratjats pel tracte donat a l'Església catòlica a Espanya i nombroses persones, demanaren la modificació de la legislació de neutralitat a fi d'impedir la compra d'armes per part del Govern republicà als Estats Units. La revisió fou aprovada el 8 de gener de 1938 gairebé a la unanimitat de les dues Cambres.

El president Roosevelt expressà per escrit la inquietud profunda i el disgust amb què la signava, però davant l'agitació popular que existia, no interposà el seu veto, que segurament hauria topat amb el Congrés i hauria estat mal interpretat pel poble. El fet que tant el president com el secretari d'Estat es trobessin a la Conferència interamericana de Buenos Aires durant les setmanes en què es discutí la revisió de la llei de neutralitat, impossibilità d'explicar perquè aquesta mesura no era prudent i perquè era molt perjudicial als interessos nacionals americans. «En la llarga història de la política exterior de l'administració Roosevelt, no hi ha hagut, crec jo, diu Mr. Sumner Welles, cap error cardinal llevat de la política adoptada durant la guerra civil d'Espanya».

FRANCO I LES POTENCIES DE L'EIX.

La rebel·lió de Franco, realitzada amb la connivència dels agents de Mussolini, obtingué l'ajuda financera del Govern italià. L'ajuda militar de Mussolini i Hitler fou efectiva i les municions italianes i alemanyes entraven a dojo en els ports que ocupaven les forces de Franco. Aviadors i tropes d'ambdós països, de primer sota la disfressa de «tècnics» i més tard obertament, vingueren a augmentar enormement el poder combatiu de les forces franquistes.

En canvi, el Govern de la República mancava d'aviació i d'equipament modern, excepte en una molt petita quantitat que estava en les seves mans en el moment d'esclatar la revolta. El Govern soviètic, molt més clarividient que les democràcies occidentals, respecte de les darreres conseqüències del domini d'Espanya pel feixisme, envià a les forces lleials material de guerra i municions. Però degut al fet que els proveïments soviètics requerien una major navegació que els precedents d'Alemanya i d'Itàlia, l'assistència obtinguda per les forces

lleials fou simbòlica comparada a la que rebé Franco.

LA POLITICA DE NO-INTERVENCIO I ELS ACORDS DE NYON.

El Comitè de No-intervenció de Londres havia d'impedir tant al Govern legítim com a Franco l'obtenció de proveïments militars estrangers. Però d'antuvi Itàlia i Alemanya menysprearen descaradament llurs obligacions de no-intervenció i, malgrat les queixes cortesament comunicades pels Govern francès i britànic, a les potències delinqüents, les explicacions donades foren unes prevaricacions montruoses que ofenien una intel·ligència mitjana. En aquestes circumstàncies, el Govern soviètic incrementa la seva ajuda als lleials.

Davant l'enfonsament continu, en la Mediterrània, de vaixells mercants que transportaven proveïments per a les forces lleials, per submarins «misteriosos», i en la temença d'un conflicte entre la U. R. S. S. i les potències feixistes, el Govern britànic proposa una conferència, que tingué lloc a Nyon. Mr. Eden aconseguí, una vegada més, seguretats pomposes. Realment la situació continuà igual.

LA VERITABLE QUESTIO.

A la fi, el poble americà començà a comprendre que no es tractava d'una revolució de bona fe, com tantes altres que han pertorbat les pàgines de la història d'Espanya. La veritable qüestió era saber si un Govern popular, elegit pel poble i que en molts dels seus elements representava les aspiracions i els ideals democràtics, podia ésser enderrocat amb impunitat, no per una rebel·lió del poble espanyol, sinó per les forces armades de Hitler i de Mussolini, amb la intenció de dominar a Espanya per a llurs propis objectius. El punt crucial era si en una crisi com aquesta, en la qual els interessos americans estaven implicats, la política tradicional dels Estats Units havia d'ésser destruïda per al més gran benefici dels Govern nazis i feixista.

LA POLITICA DELS ESTATS UNITS I EL GOVERN FRANCO.

En general, per a tot demòcrata i enemic dels Govern nazis i feixista, la política del Govern Franco havia d'ésser mirada amb disgust i recel. En els primers anys de la guerra, res no era tan cert com que el General Franco, el seu llampant ministre d'Afers estrangers Serrano Suner i la Falange estaven convençuts no solament que el triomf del feixisme i l'hitlerisme era inevitable, sinó que aquest triomf era avantatjós per a Espanya. També era igualment aparent que els agents alemanys eren omnipresents i de fet omnipotents a Espanya. L'ascendent germànic en la Península Ibèrica era un gran perill per a les Nacions Unides, car amenaçava el control britànic de Gibraltar, i durant els darrers mesos de 1942 amenaçava també les línies vitals de comunicació de l'Àfrica del Nord en mans dels americans.

La política del president Roosevelt respecte a Espanya fou bona i pràctica, encara que suscités moltes crítiques. Els americans observaren una actitud amistosa envers el poble espanyol i en un moment de gran misèria li feren arribar proveïments sense els quals els sofriments i la fam, ja intensos a conseqüència de la guerra civil, haurien augmentat de manera enorme. A més, per un sistema de compres exclusiu, els americans deixaren a la disposició dels alemanys solament una part del material estratègic que necessitaven. Obtingueren una gran disminució de la influència alemanya i descoratjaren el Govern espanyol de donar una assistència oberta a les potències de l'Eix en un moment en què el seu franc arrenclament al costat d'aquestes hauria paralizat les operacions a l'Àfrica del Nord i probablement retardat greument la invasió d'Itàlia. A més, no tots els membres del Govern espanyol compartien la forta inclinació pro-Eix del general Franco, àdhuc en els temps de l'ardent Serrano Suñer. Si no hagués existit l'ajut d'alts funcionaris del Govern, no hauria estat possible de contenir el desenvolupament de la influència germànica i la seva infiltració a Espanya.

Després, l'evolució favorable de la guerra va reduir la importància del factor espanyol, i la política dels Estats Units i de la Gran Bretanya de no permetre al Govern Franco de donar primeres matèries a Hitler per a allargar la guerra, estava justificada. La suspensió de les trameses de benzina i d'altres matèries primeres obtingudes de les potències occidentals, no havia de produir un augment de sofriments de la població, la qual cosa hauria tingut lloc si aquesta política s'hagués practicat dos anys abans. Si la política exterior americana fou solament una qüestió de simpatia o d'antipatia política, els Estats Units no haurien mantingut cap relació oficial amb Espanya durant els cinc anys darrers. Les activitats notòries en favor de l'Eix de certs agents i emissaris falangistes i diplomàtics espanyols en l'hemisferi occidental (aquestes activitats tingueren un efecte considerable damunt alguns elements reaccionaris dels països de l'Amèrica espanyola i especialment damunt el ministre Ruiz Guinazu de l'Argentina), llur complaença a servir els interessos de l'Eix i l'ajut militar donat a l'ofensiva alemanya contra Rússia eren causes suficients per haver tallat totes les relacions oficials amb el Govern espanyol.

No obstant, si el Govern americà s'hagués emparat en aquests fonaments legítims per a trencar amb el general Franco, hauria handicapat greument l'esforç de guerra americà en la mediterrània. En comptes d'això, no solament s'ha pogut evitar el perill, sinó que s'ha produït un canvi notable en els sentiments del poble espanyol respecte dels Estats Units, malgrat el ressentiment amarg que havia ocasionat la política oficial americana durant el període de la guerra civil. S'han posat els fonaments d'una sòlida amistat amb un Govern repre-

sentatiu si el poble espanyol l'estableix després de la guerra, com nosaltres esperem que ell desitja.

CONSECUENCIAS DE LA POLITICA AMERICANA SEGUIDA DURANT LA GUERRA CIVIL.

Novament declara Mr. Sumner Welles en les darreres pàgines del seu llibre, que la posició adoptada pel Govern americà en relació a la guerra civil espanyola constitueix el més gran error de la política exterior del seu país en els últims dotze anys. Si aleshores els Estats Units haguessin continuat fidels a llur política tradicional i haguessin permès al Govern legal d'Espanya, que era oficialment reconegut com a tal, d'adquirir les armes i municions que tan desesperadament necessitava per a la seva pròpia defensa, el Govern soviètic hauria fet sens dubte esforços més grans que els que va realitzar per a donar una assistència semblant. Es de suposar que els Govern britànic i francès haurien examinat de nou llur política anomenada de no-intervenció. Una tal assistència atorgada, no és probable que els Govern alemany i italià estiguessin en condicions de desafiar el sentiment d'una tan gran part de la resta del món ni d'intervenir en la lluita espanyola en la mesura en què ho feren realment. Si la República espanyola hagués sobreviscut, Itàlia hauria estat menys disposada a entrar en guerra contra França i en conseqüència el curs militar de la guerra en l'Europa occidental s'hauria presentat completament diferent.

COMENTARI.

Hem exposat les opinions de Mr. Sumner Welles sense afegir-hi cap comentari, malgrat que el mereixien. Ara volem simplement subratllar el valor que tenen aquestes opinions. Elles ens poden servir per a comprendre perquè fòrem abandonats a la nostra sort per la gran República Americana. També ens expliquen l'actitud observada en relació a Franco i la Falange. Si desitgem una solució satisfactòria del problema espanyol, ens caldrà no donar novament motius de desvetllar la protesta de les consciències liberals i necessitem donar la seguretat que el restabliment de la legalitat republicana afavorirà la bona entesa internacional, mentre Franco la trairà quan li sigui possible.

Es parla molt de la influència econòmica i diplomàtica dels Estats Units a Espanya. Els falangistes en fan un argument en llur favor. No ens deixem endur ni pel pessimisme en creure'ns abandonats, ni per l'optimisme en pensar que els altres prendran com a propi el nostre afer. Meditem les paraules de Mr. Sumner Welles i constatem la popularitat de què gaudeix la nostra causa, per ésser la de la justícia i de la democràcia, i al mateix temps creem una atmosfera de confiança en nosaltres mateixos que permeti als nostres amics de contribuir al redreçament democràtic d'Espanya. Crec que en l'Evangeli és dit que el regne del cel es troba en nosaltres mateixos.

NOTES SOBRE JOAN PEIRO

per Julià GUAL

S'ha escollit fa poc el tercer aniversari de l'afusellament de Joan Peiró. Per la seva mort i per la seva vida, Joan Peiró, líder obrer humaníssim, mereix ésser recordat i posat com exemple a aquella gran legió d'homes que es da-leix per l'adveniment d'una societat més justa. Ell ens ensenya que el camí per a assolir aquest ideal és el de la comprensió i la bondat més que no pas el de la cega persecució i la irresponsabilitat. Ell ens dóna, al llarg de la seva actuació, una lliçó de moderació i realisme, això és d'intel·ligència. En aquesta luctuosa data, una més en la cadena que fa la història d'aquests temps turbulents, publiquem aquest article que a petició nostra ha escrit Julià Gual, coterrani i amic del malaguanyat capdevanter obrer (N. de la R.).

L'HOME.

De mitjana estatura, ample d'espatlles, de musculatura ben proporcionada, de cara rodona i sense pèl, Joan Peiró tenia la presència d'un home físicament fort. Era d'ofici vidrier, i els únics intervals que havia tingut en la pràctica del seu ofici manual, d'obrer especialitzat, havien estat per a anar a la presó o per a exercir el càrrec de ministre, en els primers temps de la guerra d'Espanya, l'any 1936. Peiró era barceloní, però anà de jove a Mataró. El fundador de la Cristallaria Cooperativa, Josep Ros i Serra, el cridà al seu costat, i l'esforç conjugat d'aquests dos homes va fer possible l'èxit d'una empresa que era orgull de l'obrerisme català.

Desconcertava a primera vista per la rudesia del seu tracte. No coneixia cap de les manyes de la hipocresia i no dubtava a exterioritzar el seu pensament sense paliatius de cap mena. Aquesta franquesa espontània li havia produït molts disgustos en els medis socials dintre dels quals es movia; però li havia fet guanyar l'estima i la consideració de tots aquells que el tractaven i el coneixien. Reaccionava amb una violència brutal contra les actituds interessades, vinguessin d'amics o d'enemics, i era un veritable servidor de tot allò que ell creia amb sinceritat.

Els primers esclats de la guerra civil varen anar acompanyats de tota mena de maniobres i d'accions tèrboles per part dels elements als quals la manca d'escrúpols convertia en aprofitadors del moment. La seva reacció va ésser sorollosa i fulminant. Durant els primers mesos, el denunciar aquestes xacres públicament va ésser, és pot dir, la seva única activitat. Els seus articles foren un cas, gairebé únic, malauradament, en mig de l'insulciada total dels valors cívics que va acompanyar la insurrecció dels militars espanyols contra la República.

No era el militant obrer, ni el teoritzador sindicalista el que va mobilitzar-se amb aquella energia magnífica: era l'Home, fort en la seva rectitud, segur en la seva honestetat, lleial a les seves conviccions que es sentia ferit en el més pregon del seu esperit davant dels excessos que veia produir-se al seu entorn.

En aquell torbellí de passions que esclatava a cada cantonada, l'Home que hi havia en Joan Peiró, no va tenir ni una sola defallença. Mai el seu verb havia tingut un accent més trepidant, ni les seves energies havien adquirit tanta grandesa. Va mobilitzar-se tantes vegades com calgué, en defensa d'una condemna si la creia injusta o partidista, o en la fulminació d'un blasme contra els explotadors dels mals instints.

Ell es creia un revolucionari autèntic i la Revolució, per ell, tenia principis i normes d'una rigidesa inflexible.

«Hi ha qui ha volgut qualificar les meves campanyes d'anti-revolucionàries — escrivia — i jo insisteixo a afirmar que la meva tasca és en aquesta ocasió profundament i essencialment revolucionària. Va amarada sobretot, d'un sentit ètic que mai sabran veure els qui estan mancats de tota ètica, i amb una dosi de responsabilitat, que naturalment ve de nou als irresponsables.»

I afegia amb una cruesa de llenguatge i una rudesia d'expressió que era la seva peculiar manera d'encarar-se amb els problemes: «Si les revolucions consistissin a robar i matar, els lladres i els criminals per ofici i per instint, serien els més grans revolucionaris. Però és justament tot el contrari. Els més grans revolucionaris dels quals la Història es complau a parlar amb més respecte, són aquells que es troben més allunyats dels vessaments de sang i de les amoralitats de les apropiacions per al gaudi personal.»

La seva actitud no va ésser sempre compresa i àdhuc en ocasions, va produir-se en un ambient embolcallat de tota mena d'hostilitats. No va trontollar mai, ni quan semblava que la seva popularitat perillava. No volia irresponsables: volia justícia. Cap impunitat per als acusats, però tampoc cap irresponsabilitat per als acusadors. «Siguin quines siguin les idees dels individus en el seu passat — proclamava — mentre s'adaptin al nou estat de coses, llurs vides són inviolables.»

La demanda d'indult d'uns militars de Mataró condemnats a mort — no en conec cap altra en aquest període — va despertar una sorollosa tempestat de baixes passions. No va defugir ni dissimular

en el més mínim la seva actitud. No ho feia per un fals sentimentalisme, ni per a complir amb una caritat tan humana com comprensible: ho feia sense contra-partida, per esperit de justícia, als impulsos del qual, l'Home, havia fet promesa de lluitar defensant-los, fins a esgotar els límits de les seves forces. Com que la base dels elements que produïen la seva personalitat eren tots positius, es produïa amb la més gran naturalitat i senzillesa. En l'atac, com en la defensa, hi havia sempre un dring de sinceritat que feia guardar, si més no, el respecte de tothom.

En aquesta sinceritat era en molts casos infantil. Jo que per raons d'una llarga amistat, l'havia sorprès moltes vegades en la intimitat de la seva vida particular, rodejat d'una família nombrosa que constituïa la seva gran joia, havia fet per mi mateix la constatació de com eren d'autèntics i de forts els seus sentiments.

La seva formació intel·lectual es devia únicament a un instint d'autodidacte, sense cap formació disciplinada, i potser per aquestes raons de vegades era fàcilment impressionable, i per tant, excésiu en els seus judicis. Però ho era lèxicalment i sempre d'acord amb el més autèntic sentiment de la veritat que l'impulsava. El més fort en ell, era l'aspecte moral. El que ho aguantava tot i no va desertar mai, en ell, va ésser l'Home. Ni a la presó, ni en les marxades per les carreteres d'Espanya, en conducció ordinària, en els temps d'agitació sindicalista, ni davant del piquet d'execució. La seva actitud era el resultat meravellós d'una suma de valors morals. Ni falses modèsties ni teatralitat. Ho va provar en tot el llarg de la seva vida i ho va provar, sobretot, en la seva mort. El règim falangista que l'assassinà, feia anys ell l'havia condemnat: «Quan els pobles cauen en la bestialitat que fatalment determina el menyspreu de la vida humana, perden el sentiment de l'espiritualitat i de la pròpia dignitat.»

No era, sortosament un poble qui el matava. Era un règim. Era un règim que encara avui aspira a fer-se perdonar pel món nou que neix d'una guerra afrosa els crims comesos, com aquest tan ínic de que parlem.

L'ESCRITOR.

Per damunt de totes les activitats que l'absorbien, Peiró era un escriptor. Aprofitant el repòs, acabada la jornada de treball, — i l'ofici de vidrier, no és pas precisament dels més reposats — Peiró passava hores i més hores escrivint. La seva col·laboració escrita, a totes les publicacions de Catalunya i d'Espanya que li sol·licitaven, era donada puntualment, amb una puntualitat i una regularitat que no era gaire corrent. Si calia prendre hores al descans material ho feia, però el seu treball no quedava mai enrera. De primer foren articles defensant dintre el sindicalisme català el moviment conegut per trentisme, dintre del qual tenia un lloc assenyadíssim. Però fou sobretot en la guerra allà on donà la seva mesura.

Ho havia fet en castella i en català. En aquests darrers anys el nombre de publicacions redactades en la nostra llengua havia augmentant molt, i per aquesta causa la seva producció era redactada gairebé totalment en català i l'ús de la llengua vernacle havia adquirit en ell una força de lèxic sorprenent.

Era el menys orador de tots els líders obreristes del seu temps, al costat dels quals havia compartit la direcció de l'obrerisme català. No produïa, sobre la multitud, l'efecte d'influència tan immediat

com ha de fer-ho un orador. Era poc artificios i gens afectat a la retòrica ni a les vaguetats líriques i verbals, i no hauria utilitzat mai la més petita imatge literària per tal d'assolir un èxit immediat o colpidor. Recordo, no obstant, el gran efecte produït amb aquestes armes oratòries en un parlament improvisat la tarda memorable del 14 d'abril del 1931, a la Plaça de la Llibertat de Mataró. A la tribuna Peiró donava la impressió d'un home submergit en la lluita de les pròpies inquietuds.

En canvi, quin relleu més net prenien les seves idees quan les estampava damunt del paper! El seu estil directe, sense cap preocupació literària, sense cap concessió preciosista, era cenyit, elegant i clar. El tò, no tenia mai cap esllavissada i era molt lluny d'ésser monocord ni ensopit. Ben al contrari, tenia el secret de saber conservar la volada i un segell inconfusible de distinció, que fa la marca i la qualitat de l'escriptor.

Si en el seu medi no es destacava en la capdavantera dels oradors, en canvi era de molt el primer escriptor. El sindicalisme català va trobar en ell un escriptor de raça.

Sense altra pràctica de la llengua catalana que l'haver llegit autors catalans, en hores de presó o de repòs, tenia un sentit de l'idioma, que molts escriptors d'ofici ja haurien volgut per a ells. El seu estil no era el producte de una elaboració més o menys pacient, sinó l'explosió directa que llampaguejava en ell, en moments continuats de gràcia.

Un estudi aprofundit dels seus originals, confirmaria sobretot la teoria maragalliana de la paraula viva. He compartit a Mataró moltes hores de periodisme amb ell i moltes vegades he esperat a la mateixa taula de treball l'article que estava escrivint. Ni la pressa, ni la nerviositat del tema, alteraven la seva normal i fàcil producció. En els originals no hi havia mai, ni per atzar, esmenes ni canviaments d'ordre en els mots, i aquests adquirien en la seva ploma un ritme equilibrat, sense que les idees quedessin ni més avall d'allà on volia anar en començar, ni més amunt del que volia dir. El lèxic era ric, sense ésser recercat, gens vulgar, i poc propici a produir efectes a base d'especular amb la força dels mots per ells mateixos.

Els catalans devem a Joan Peiró, entre altres, aquest resultat; la persistent col·laboració en les publicacions de llengua catalana donà autoritat a l'ús del nostre idioma dins de les organitzacions obreres.

Han abundat massa, i dissortadament encara abunden, les publicacions obreres escrites per gent que en l'exposició de les idees, hi posen a l'avançada una preocupació literària. En molts casos el defecte principal prové de voler defugir el to de veu natural i amagar la mediocritat amb una retòrica mal paida, que és exactament el contrari del que feia Peiró.

En el cas concret dels catalans hi ha un defecte principal que molts propagadors del sindicalisme han negligit: ni en la cultura elemental, ni en la cultura superior, feta en llengua castellana, a Catalunya, sense sortir d'ella, els catalans podem adquirir ni dominar d'una manera absoluta l'ús de l'idioma castellà. Cal una disciplina rígida i un esforç enorme per a arribar a un resultat mitjà.

Peiró, que no havia estat mai un catalanista actiu, era un català autèntic i les seves dots naturals d'escriptor havien trobat en l'ús de la llengua materna el terreny fecund per a l'adquisició de la qualitat que tenien les seves produccions com a marca literària. No és únic aquest cas en la literatura catalana. Magí Morera i Galícia i Joan Alcover, no varen trobar el tò de grans poetes fins que, cap al tard de llur vida, escrigueren en la llengua pròpia.

Si Peiró hagués defugit l'ús del català, hauria estat menys escriptor? La seva prosa hauria estat

de menys qualitat? Són preguntes una mica difícils de contestar. Es pot argumentar que el que compta i té importància són les idees i no pas la manera de presentar-les. Això, evidentment té importància, quan és tracta de posar en judici el valor d'un pensador. Però en el cas de Joan Peiró que era un home al servei de determinada ideologia, que no era ni tancada ni precisa, sinó en estat de constant evolució i que cercava sobretot expansió, té molta importància perquè el resultat immediat que es cercava era fer-la arribar, amb el mínim d'esforç, a la comprensió del major nombre de gent.

De cara a les masses populars de Catalunya, Joan Peiró maldava per orientar-les cap allà on creia que hi havia la fórmula de llur felicitat. I abandonat a totes les lleialtats espirituals, va trobar l'arma poderosa de la paraula escrita, la qual espurnejava sinceritat a raig fet, al produir-se en català.

Rovira i Virgili podria dir que es tractava d'un català nacional. Jo puc dir, que es tractava d'un català tan normal i tan sensible que en parlar de Catalunya, en la darrera lletra que conservo, ho fa amb aquestes paraules ..:

« Cal ésser digne de Catalunya la única gran terra d'aquest món ».

LA MORT.

Joan Peiró es trobava a França en el moment de l'armistici franco-alemany del 1940. L'ofensiva de les tropes alemanyes va sorprendre'l a París. Com tants altres compatriotes no va tenir temps de fugir, abans que les tropes nazis arribessin. França fou dividida en dues zones, i ell va decidir anar a la del Sud, per tal de reunir-se amb la seva família. Havien ja començat les detencions dels elements republicans exiliats a França. Els falangistes espanyols, amb la Gestapo i la impotència o desinterès del Govern de Vichy, feien de les seves. El President de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, entre altres, fou conduït cap a les presons franquistes de l'Espanya implacable. Peiró no va voler esperar. Va intentar franquejar la zona clandestinament i no tingué sort: fou detingut amb un familiar i altres compatriotes que, com ell, intentaven la mateixa aventura. Varen ésser jutjats per tribunals francesos i condemnats a un mes de presó...

En complir-se la condemna, foren alliberats tots... tots llevat de Peiró, perquè els escrúpols del funcionari que els havia de tornar la documentació foren posats a prova en llegir que Peiró era un « ex-ministre de la República espanyola ». El funcionari francès va pensar que faria un servei enorme al seu govern, o al seu país, declarant a l'exèrcit ocupant la personalitat de Joan Peiró.

Fou conduït a Alemanya i fins al cap d'un cert temps no va ésser enviat a Espanya. Era en l'època que els nacionals sindicalistes del general Franco, cercaven contacte amb els elements sindicalistes per tal d'organitzar els seus **sindicatos verticales**, a base de càrrecs, de perdons, i d'afusellaments.... La demagògia més desenfrenada a base de transformar « los obreros » en « productores », era una de les bases sobre la qual Franco i el seu règim cercaven assemblar-se als seus germans alemanys i italians. Alguns badocs hi varen caure. Alguns, justament dels que havien estat companys de lluita de Joan Peiró. D'aquests encara n'hi van haver que el varen anar a veure a la presó de València, a par-

lar-li de la « bona disposició del règim » per a les idees sindicalistes i que els sindicalistes no tenien de posar-se en els plets polítics de l'Estat. A les orelles de Peiró havien segurament sonat tots els arguments que hem sentit, amb més o menys bona fe, fins en els camps de concentració de França... En una paraula: hom va oferir a Joan Peiró la llibertat a base d'acceptar l'organització sindical dels nacionals sindicalistes. Joan Peiró, no va posar mai cap mica d'atenció a aquestes paraules. No sabem els termes exactes amb que va refusar totes les proposicions més o menys vergonyants que hom li va fer; però les endevinem.

Les coses varen anar així durant molts mesos. Les notícies que es rebien d'Espanya eren més aviat optimistes. Els que coneixíem Joan Peiró sabíem la seva fortitud d'esperit i la qualitat de l'home amb el qual s'encaraven els falangistes.

En els dos anys que va durar aquesta situació, no va ésser mai qüestió del seu procés, perquè Peiró no podia reunir, ni sota cap forma usual en el règim falangista, material suficient per a una condemna greu. El règim considerant-lo en el pitjor dels casos, el podia retenir temps, però res més. Fins va ésser qüestió de la seva llibertat. A Mataró, unes setmanes abans del seu assassinat, es va esperar a hores comptades la seva alliberació. Però el franquisme havia de fer el seu propi procés amb Joan Peiró, com l'havia fet mesos abans amb el President Lluís Companys. S'havia de consumir la monstruositat. La llei, a les mans franquistes, no servia per a condemnar culpables, sinó per a fer desaparèixer enemics, com més honestos millor.

En un moment de màxima eufòria, quan les hordes germàniques, corrien per tot Europa amb la bandera d'una « cruzada anti-bolchevique » i un ministre espanyol al crit de « Rússia es culpable », anunciava la tramesa de soldats espanyols al front rus amb el nom de « Divisió Azul », els nacionals-sindicalistes i els sindicalistes vergonyants, varen creure arribat el moment. La darrera proposició va ésser feta al presoner de València d'una manera ben precisa: o la llibertat a base de claudicar, o el jutjament. O la submissió o el sacrifici.

Joan Peiró no va canviar d'actitud. El seu procés al cap de dos anys de detenció, va ésser organitzat en quaranta vuit hores: el temps de religar una acusació i preparar un tribunal.

De Mataró, varen sortir d'una manera espontània tres testimonis al seu favor: un comerciant, un eclesiàstic, un funcionari: és a dir, la més típica representació de les « forces vives ». No hi havia res a fer ni a retenir. Els tribunals no jutjaven, ni escoltaven, ni tenien la llei com a norma; obeïen i executaven la veu del règim.

La sentència, va ésser dictada i executada en unes hores. Segons una versió, a la mateixa presó valenciana.

No tenim els detalls exactes de com va anar el procés. Amb tot i que la pena de mort es demanava amb una facilitat extraordinària — els juristes internacionals trobaren casos patològics en l'estudi de la repressió franquista — li costaria molt, al Fiscal de trobar arguments per a demanar-la, en aquest cas. No podia dir que Peiró havia mort trenta capellans, ell, que els havia defensat en un magnífic article dels primers mesos de la guerra; ni que havia fet executar militars, ell que havia signat una demanda d'indult... De quines monstruositats l'acusaria? Perquè en realitat l'única cosa de la qual

podria acusar-lo, era de no haver volgut servir el règim falangista.

COLOFO.

Un vell amic nostre, poeta i escriptor d'avançada, mataroní d'adopció, com Peiró mateix, va ésser guanyat a les idees reaccionàries molt abans d'esclatar la guerra. Fou detingut i portat a Montjuïc en espera d'una condemna greu. Era en els mesos terribles d'aquell hivern de 1936-37, quan els franquistes atacaven Madrid, i el nostre home era Ministre de la República.

Algú va fer arribar la notícia a Peiró. Des de València, per telèfon, va realitzar alguna gestió i va comprendre que hi havia perill. Va agafar el

cotxe oficial i vingué a Barcelona a fer personalment les gestions necessàries. Va obtenir la llibertat signada. Es tractava d'una acusació feta sobre un acte sense importància i realitzat encara molt abans de la guerra.

I sense temps de poder lliurar als familiars l'escrit de llibertat va ficar-lo en un sobre i el va remetre a un amic amb unes ratlles que deien poc més o menys : « Estimat amic : Ací teniu la llibertat de X. Porteu-la a la seva família : els reis aquest any els hauran portat un bon obsequi ».

Era efectivament el 5 de gener del 1937. Res més, però, tampoc, res menys.

A títol de curiositat m'agradaria saber algun dia, el final d'aquesta història mataronina : conèixer exactament la reacció d'aquell vell amic, perdut, segurament encara, pels boscos de la insensibilitat franquista.

MES COSES D'ESPANYA

REPORTATGE PINTORESC, VERIDIC I UN POC PATETIC

per Domènec MONTAGUT.

VATICINIS ENCARA.

El pobre refugiat, germà d'infortuni, no me'n farà un massa sever retret de la fallida dels vaticinis que arriscava en el darrer número de « QUADERNS ». Eren vaticinis embolicats amb tota mena de precaucions i presentats amb totes les relativitats i reserves de qui, deixeu que ho digui, creu conèixer l'aleatori de la política. Tanmateix eren vaticinis en els quals insinuava que a Catalunya hi hauria molt aviat esdeveniments importants. I aquests esdeveniments per ara no s'han produït. Allà tot sembla igual: Franco governa tot estiuellant al Pazo de Meiras, els seus ministres fan nomenaments i viatgen, viatgen seguint l'errabund destí dels dignataris d'aquests règims, i la casta militar continua cruspint-se el país amb la tolerada companyia de Falange, a la qual abandona allò que, la seva fama satisfeta, no és abel·lible, ni excita l'apetit.

No he encertat, doncs, ho confesso. A l'hora d'escriure això, el panorama espanyol no ha canviat i potser encara serà el mateix quan arribi als lectors. Potser sí, però potser no. Perquè d'ençà que som a l'exili, mai les coses d'Espanya no han estat tan primparades, tan precàries, tan a punt d'ensulciar-se estrepitosament. Mai l'interí, el provisorí, l'incert i l'inesperat no han estat tan reals al nostre país, no certament conegut per la durada i l'estabilitat de la política. Hom hi viu amb aquesta sensació de canvi i amb l'inquietud de la més segura inseguretats.

Ja veus, amic lector, que no m'excuso; que segueixo profelitzant com si ho hagués endevinat tot. Més et diré: aquesta vegada, sense cauteles ni reticències et repeteixo que a Espanya són fatals i imminents modificacions substancials que no es pararan amb l'assassinat de Falange, sinó que arribaran més amunt: afectaran el mateix Franco. I no et pensis que jo sigui un d'aquests refugiats com tants n'hi ha, optimistes desbocats, exacerbats i desesperats, que fan pronòstics semblants des de fa sis anys i mig, — que és si fa no fa el temps

que ens arroceguem per l'estranger. — No, no. Jo més aviat ho he vist sempre llarg i malament i m'he rigut amb una profundíssima pietat d'aquells que amb aquells pronòstics tractaven d'enganyar llur desolació.

Vaig a dir en què fonamento aquesta convicció, en la qual sens dubte m'acompanyen avui la majoria dels susdits germans d'infortuni i no pas sols aquells pertanyents a l'innombrable cohort d'impertèrrits optimistes que sempre ens han assegurat que la caiguda de Franco era cosa de mesos; àdhuc n'hi ha hagut, — tant és imponderable la temeritat humana! — de setmanes i dies. Uns i altres, pessimistes i optimistes, han arribat a la meua deducció per l'examen dels fets nous, alguns dels quals ja assenyalàvem en el dit article, i d'altres que s'han produït després i que anem a recopilar a continuació. Per a la confirmació dels uns, per al goig dels altres i per a la moral de tots, aquest article potser serà d'alguna utilitat. Deixeu-me creure-ho així.

LA REACCIO INTERIOR.

Deixàvem Franco, en l'escrit anterior, a l'endemà de la modificació ministerial que apartà del poder uns homes per a elevar-n'hi uns altres sensiblement iguals. La mateixa insignificància, però també el mateix color. Ni aleshores ni ara no arribem a treure l'entrellat del perquè del canvi. Quan a l'Arrese, la més important de les destitucions, per tal que no fou substituït, el seu desembarcament sembla obeir a un incident greu entre falangistes i militars ocorregut a Càdiz i sancionat pel Caudillo amb aquest càstig. No serà de més que faci notar de passada, que ja fa temps que en aquestes topades guanyen sempre els militars. És el nou clima d'Espanya. Ja és lluny el dia en què per haver estat atemptat el general Varela per un grup de falangistes, saltava l'agredit del Ministeri al mateix temps que Serrano Sunyer, que era llançat a un opípar ostracisme. I en quan als altres relleus, no manca qui afirma que Franco es desfèu dels consellers que més

l'empipaven, parlant-li de la necessitat d'operar algun canvi per a donar satisfacció al món. Com a bon tirà, Franco avorreix aquells que, sol·licitos i oficiosos, volen fer-li de consciència. Ell d'això no en necessita. Ell no vol males notícies, i segons certes informacions, arriba a portar aquest tret fins a negar-se a rebre aquell que vol donar-n'hi.

Però ésser estruç o fer l'estruç no canvia res a les coses d'aquest món. Les coses que han de passar passen de la mateixa manera. I justament aquests dies atziacs en passaven dues de primera magnitud; d'aquelles que poden influir la sort futura de l'Espanya: el triomf dels laboristes anglesos i la repulsa de Potsdam.

Quina reacció manifestà el règim franquista davant d'aquests dos considerables esdeveniments? Aparentment, no gaire. Amb relació al primer, uns grans esforços a presentar els laboristes com a bons minyons incapaços de ficar-se a les cases d'altri. « De cap manera aquests homes escrupulosos voldran intervenir en la vida interior de les altres nacions », clamaven els franquistes. Ara en quant a l'altre, hom cregué prudent no abandonar-se a la política d'aquella simpàtica au. Seguir fer l'orni els sembla excessiu. La reacció fou una nota oficial molt estimada i digna, protestant de la bufetada. I una mobilització dels millors escriptors polítics de què disposa el règim, a cada u dels quals ha tocat d'indignar-se i esquinçar-se les vestidures per l'afrent. « Com s'entèn — han vingut a escriure aquests purs barons — nosaltres tan neutrals, tan anglòfils, rebre aquesta paga després d'haver-nos esmerçat, com a segons Pétains, a enredar els alemanys, amb el famós doble joc? »

Però ningú no s'hi ha enganyat: la reacció fou formidable. No s'ha recixit pas a dissimular-ho. La primera nova produí espant; a la segona aquest sentiment fou pànic veritable. Els telèfons oficials funcionaren infatigablement, cap ministre no rebé visites i tots es veien a dos dits de l'anonimat tan merescut. Franco tingué por d'estar tot sol amb el sòmines del Moscardó en una tan greu contingència, i impartí ordres de presentar-se a tants ministres com pogué trobar. Molts hi corregeren espaordits: el Pérez de Governació, autor d'una acusació de lladre i assassí a un honorable diputat català que volia extradir; l'Artajo d'affers estrangers, carregat d'oracions, car per alguna cosa és President de l'Acció Catòlica; el de Marina que es diu Regalado, a pesar del qual nom resultarà car al país: el d'Indústria i Comerç, amb les butxaques plenes de permisos d'exportació i « cupos » remuneradors, etc. El més important dels personatges arribà el darrer, el senyor Bilbao, president de les Corts, que passa per una de les poques Egèries que l'invicte general escolta.

Què succeï a la reunió d'aquests cimels com deia la « Veu » ara fa quarante anys? Qui ho sabrà mai?

El resultat més vistent és que l'endemà tots els Franco anàven d'incògnit a visitar la imatge de Santiago a la catedral de Compostela, abraçant-la i plorant sota la seva espasa flamígera. El sant llegendari quedà encarregat d'arranjar-ho tot. En pocs dies rebé un nombre inusitat d'imploracions i ofrenes, i poc després, en una festa celebrada a Padrón, el cap de l'Estat declarava que tots els mals d'Espanya venien de que la devoció a Santiago s'havia relaxat i que tots es guaririen tornant al seu fervent culte. Ja veieu si es senzill. Aquesta singular declaració i aquelles excepcionals adoracions permeten assegurar que en efecte, això fou un dels acords de la reunió a la mansió estiuenca del Capdill.

A desgrat d'aquesta confiança en el sant matamoros, l'Espanya franquista viu des d'aleshores amb l'ai al cor. Amb una aparatosa intrepidesa tracta de fer veure que no li importa el què passa al món, o que ho ignora, per tal de no haver-se'n de preocupar. Tothom sap que la por és general i obligatòria. En aquest ambient corren tota mena de rumors, que són ben acollits per la gent: la tornada inesperada de Ventosa, el líder de la restauració joanista, fa pensar en un cop d'Estat monàrquic; l'encontre de dos generals per a combinar un « estraperlo » en gran, fa témer un cop d'Estat militar. L'atmosfera esdevé tan amenaçadora que el nou ministre de Finances tanca la Borsa per dos dies.

El fi de juliol fou tràgic, com ho són tants fins de mes per als industrials endarrerits. Però al Pazo de Meiras, ultra encomanar-se al patró espanyol, és decidí sens dubte, fer el cor fort i esperar els esdeveniments. « A fer les maletes sempre hi som a temps », és digueren els amenaçats. En la qual cosa s'erren. De vegades no hi ha temps per a fer les maletes; de vegades no hi ha temps ni per a fugir.

Sigui com sigui, després d'aquesta gran por, terrible com la de l'any mil, ha vingut la treva, la revifalla, volem creure que la de la mort. Els moribunds en gaudeixen, inconscients i fatalistes. A l'hora d'escriure, això som dins d'aquest interval.

INTERMEDI COMIC-MONARQUIC.

Segons totes les informacions, la por insuperable del Generalíssim torna a prendre derivacions monàrquiques. La seva murrieria que és per ara la qualitat més vistent del seu caràcter, li fa veure en aquesta solució una manera de poder continuar al Poder. Per això vol un rei menor d'edat del qual pugui ésser regent, o un rei que li degui la corona, del qual pugui ésser tutor i favorit. Ell creu que hom podria presentar aquesta restauració com una fórmula transaccional, amb unes eleccions falsificades amb un cens falsificat. Amb això alguns aliats ja es donarien per satisfets i qui dies passa anys empeny. Creença que, reconeixem-ho, no està massa

en desacord amb certs realismes ultrancers que circulen en alts llocs. Però d'aquesta altra història ja en parlarem més endavant.

Doncs, el pobre home s'ha lliurat en la calma de la seva casa gallega a examinar tots els arbres genealògics reials que els especialistes han establert per al seu ús particular. Descartat Don Joan, el qual definitivament no vol rebre el tron de les seves mans, ni sofrir-lo al costat tan sols, qui podria ésser rei d'Espanya amb alguna traça de legitimitat?

I heus ací la llista de candidats a tots els quals uns secrets emisaris han fet vagues oferiments de principi.

El primer de tots és don Alfons de Borbò, fill de don Jaume i nét del darrer rei d'Espanya. El propi don Jaume, que és avui el primogènit, hauria fet un monarca ideal, per l'avantatge d'ésser sord-mut. Un rei que no ou ni parla, calculeu quina sort. Però s'hagué de desistir. Els sobirans d'avui han adoptat el mal costum de parlar de vegades a la ràdio. D'altra banda aquest príncep renuncià els drets a la corona. Igualment, calgué desistir de la candidatura del fill, perquè el pare en pronunciar aquella declaració, ho feu per a ell i els seus successors. Es veu que Don Jaume, com a bon mut, no és home de dues paraules.

Abandonat aquest camí que semblava tan planer, Franco s'hagué d'aventurar per altres més perdedors. I per ells arribà a solucions tan insospitades com pintoresques, segons vaig a tenir de seguida l'honor de provar.

Hom no sap d'on tregué un Carles d'Habsburg, descendent per alguna línia co-lateral de la Casa reial espanyola. I ja tenim l'home instal·lat a Andorra, ben peixat i ben tractat, en espera de fer l'entrada al país de « sus mayores » (sic). No, això no és pas una invenció. Tothom que aquestes darreres setmanes ha estat a la Xauxa que són aquelles valls, l'ha pogut veure i per poc que s'ho hagi proposat, parlar. L'home és molt accessible. I no li haurà negat que s'està per allí a punt d'atendre el senyal que Franco li ha de fer per tal d'anar a encasquetar-se la corona, simbòlica manera de dir car ja sabeu que aquest estri manca en l'utilitatge de la monarquia espanyola. El rei candidat, en fi, és tan indiscret com accessible, segons tots els andorrans han pogut constatar. I « campechano », com escau a un rei modern.

Un altre príncep previst és Xavier de Borbò-Parma, que viu a França, on és molt considerat. Els alemanys el tingueren uns quants mesos a Dachau, d'on ha pogut tornar molt malalt. En el procés Pétain, prestà una declaració generosa i humaníssima. Tant que els alemanys éren algú, no calia pensar en aquest nom, no solament per la coneguda germanofòbia de qui el porta, sinó encara perquè és

oncle d'Otto d'Habsburg, pretendent al tron d'Àustria-Hongria, i per tant adversari del nazisme. Destruit aquest, aquella condició esdevé avantatge. Un altre avantatge és que aquest Borbò sembla que descendeix de la rama carlina i pel mateix el veuen amb favor aquells que a Espanya defensen aquella legitimitat, a desgrat del seu natural liberal i benigne. No fa gaire, el cap carlí Fal Conde, que no ha col·laborat amb Franco, feia una declaració en favor seu.

Però aquest príncep, que s'assembla sorprenentment a Alfons XIII, — el mateix nas borbònic, bifi com ell, igual gest i estatura — no vol maldecaps. Francès fins a la medulla, no se li ha perdut res a Espanya. Tot el més, sembla que estaria disposat a acceptar ésser regent o co-regent, si el país li ho demanava i tothom hi venia bé. Condicions que estan molt lluny de presentar-se.

Xavier de Borbò-Parma s'ha instal·lat a Saint-Jean-de-Luz, molt prop d'Espanya, i aquest fet que potser no vol dir res, ha donat molta versemblança a la seva candidatura.

Per a fer el tuti manca un rei, i aquest, Franco també l'ha trobat. Es tracta d'un bon senyor que viu a Guernica i es diu comte de Arana, fill natural de Jaume de Borbò, el pretendent fill del dit Carles VII; ell fôra el candidat que per als carlins tindria millor dret, si hom pogués passar pel seu origen bastard. Però ni els carlins ni molts monàrquics no hi volen transigir.

No han mancat desllenguats que han tillat d'adulterina la naixença dels avant-passats del pretendent que sembla ésser oficial, i que han demanat que s'apliqui el mateix criteri a aquest que al comte. Però, ultra que això son coses de la vida privada, no és igual un bord fill d'un solter, que un fill suposat adulteri sense que s'hagi probat mai, ni ningú, i menys que ningú el marit titular, hagi tingut interès a esbrinar l'íntim secret. On aniríem a parar si s'acceptava això?

Sigui com sigui ha calgut abandonar la candidatura del comte d'Arana. Un fill natural és massa fort per al gust moderadament monàrquic dels monàrquics espanyols.

I Franco es trobà deseparat i segueix cercant la solució, la bona solució que li permeti tenir rei i seguir usdefruitant el Poder, la solució que no existeix.

L'INCIDENT CORREA.

I ací s'insereix l'incident Correa que cal explicar si volem que aquest reportatge, ultra pintoresc, verídic i un poc patètic, sigui complet. La marrada no serà grossa, i aviat reprendrem el « fil de la narració », segons la frase dels fulletiners del segle passat que ara sembla dessueta. Altrament no pot

passar-se per alt aquest fet típic i característic del règim. La nostra antiga coneixença amb el subjecte ho demana, tant com la puntualitat de la narració en què ens anem endinzant.

Doncs, heus-ací que d'acord amb la decisió de Bretton-Woods que Espanya ha acceptat, els edificis i altres béns alemanys de Barcelona havien d'ésser lliurats als aliats. Una disposició del Govern així ho manava. En anar les delegacions anglo-americanes a incautar-se d'aquells locals, previ acord amb el «peça» del «governador civil i jefe provincial del movimiento», es trobaren les portes tancades i barrades. No hi pogueren entrar; l'endemà tampoc. El Correa requerit, contestà amb evasives. L'endemà passat feia portar les claus a aquells delegats. Els quals en visitar les dependències, les trobaren buides i nues com els paletes les havien construït. Ni papers, ni mobles, ni màquines, ni diners, ni arxius, ni fitxers, ni automòbils, ni quadres... res. El desallotjament era perfecte, talment com si s'hagués encarregat a aquella agència de conductores famosa per la seva divisa: «el rayo sol, donde me llaman voy».

Els delegats anglo-americans s'adonaren que havien estat objecte d'una grossera burla. I s'adonaren també, massa tard, per a acreditar la sagacitat del nombrosíssim personal consolar d'aquells països, d'una cosa que a Perpinyà ja sabíem i que jo mateix denunciava amb la mateixa ploma en què ara escric, en el número de «QUADERNS» del mes de març, això és, que Correa era l'home dels alemanys, que hi estava totalment lliurat i compromés, que era llur amic i servidor. «El passat mes de juny, — escrivia en aquella data, reproduint el que em deia un amic assabentat, que arribava de Catalunya, — Correa encara posà la signatura al peu d'una llista presentada per la Gestapo, éssent detingudes totes les persones que hi figuraven».

Però en fi, les democràcies són lentes, com hom diu. No sé ben bé perquè ho han d'ésser, però ara no és aquesta la qüestió. I com que són lentes; els seus representants a Barcelona descobriren amb molt de retard el que tothom sabia. Ara que, això si; quan al fi se'n assabentaren, obraren enèrgicament. Correa se'n féu el càrrec. Cridat a Madrid se l'acomiadà amb poques paraules pronunciades pel Pérez de qui acabem de parlar. Encara pot donar gràcies, car els nous ministres que cessaren el 19 de juliol foren trets del càrrec amb una carteta, no sabem si certificada.

El ja ex-governador, sofrí un atac de còlera. Ell, amo indiscutible de Barcelona, «fuhrer» de Catalunya com es deixava dir amb no dissimulada complaença, expel·lit com un subaltern! La cosa no podia quedar així. Tornà a la seva «Cort» i organitzà una manifestació amb tots els «chorizos» del districte cinquè i una altra amb els alcaldes de la província. El recurs «in-extremis» no li

serví de res. I ja el tenim reintegrat al seu càrrec de comandant, «su cargo castrense» com es diu ara allà en el dialecte castellà que s'està formant, meditant sobre les passades grandeses i glosant allò del Dant «no hi ha major dolor...» etc.

Parlant seriosament, car la cosa és molt seriosa, direm que és vergonyós que no pocs catalans exalcessin aquest individu, el voltessin de simpatia i l'afalaguessin, que tants compatriotes que semblen vius, no veiessin el llautó que li sortia per tot arreu; que quatre favors en coses secundàries amaguessin a llurs ulls la seva essencial anti-catalanitat. Provincianisme? Menys que això; pobletanisme, «pagesisme» si els pagesos m'ho pardenen. Ja no és tracta ací d'ésser o no ésser franquista, sinó d'ésser intel·ligent. Com s'explica Déu-meu, aquesta gran falla dels catalans, aquesta genuflexió davant l'autoritat forastera plena d'urc i estupidesa, aquest depassar la mesura en el zel intempestiu? En cadascuna de les crisis de civisme que ens toca sofrir, cau verticalment el nivell intel·lectual, com el moral, i apareixen aquests tristos fenòmens que amaguen una tara lamentable.

No hem sabut trobar en els diaris de Barcelona que hem pogut veure, cap «necrologia» del senyor Correa. El que ocupava tantes planes amb les seves visites, discursos, viatges, declaracions i altres excessos, ara és «tabú». No se'n pot parlar. Així és la democràcia orgànica, quan és tracta de servir als poderosos del món. A penes «La Vanguardia» li dedicà un solt molt modestet en extensió i calor cordial, acomiadant-lo, però no com a Governador, sinó com a cap provincial de premsa. Com a Governador no mereix ni una línia.

Ha succeït a Correa un altre militar, el senyor Barba Hernández, que ningú no deu conèixer. L'ha succeït també al capdavant de la Falange provincial. Tinguem-nos-ho per dit aquells que poc o molt havíem cregut en la supressió del partit únic. El senyor Barba aparenta en la seva foto una magnífica cara d'oficial de la guàrdia civil. Si, com cal suposar, no és amic de Catalunya, la vera Catalunya, aquest sembla que no ho dissimularà. Val més així. Els enemics, francs.

LES PARAULES I ELS ACTES.

Però anem al gra. Déiem que els fets internacionals esdevinguts aquestes darreres setmanes condemnant el règim espanyol, havien tingut allí moltes repercussions; però sense que és deixés veure cap canvi fonamental. Si l'envestida no és més intencionada, Franco romandrà al cim fent tota mena d'equilibris per a aguantar-se, però aguantant-se.

Anem recapitulant aquests fets; repudi pronunciat a Sant Francisco, que és la base i l'origen de l'altre, més concret i solemniat, proferit a Potsdam; victòria dels laboristes, en el programa electoral

dels quals figurava l'esbandiment del règim espanyol; declaracions del President del « Labour Party », Mr. Laski, anunciant que el seu Partit compliria el promès; vot a l'Assemblea Consultiva francesa demanant que el Govern trenqui les relacions diplomàtiques amb Espanya; severíssima repulsa infligida al franquisme per l'Ambaixador nord-americà a l'Argentina; blasme categòric del general de Gaulle davant dels periodistes nord-americans; debats a la Cambra dels Comuns, en un dels quals Mr. Churchill declarà que mai no ha recolzat la dictadura espanyola i que sempre n'ha estat contrari, i en un altre, el nou Ministre d'afers estrangers, Mr. Bevin, diu que Anglaterra i els seus aliats no podran admetre en llurs cercles l'Espanya, mentre aquesta no hagi acceptat el principi fonamental que els pobles puguin lliurement elegir llur pròpia forma de govern. I encara darrerament aquesta frase lapidària del president Truman: « Ni jo ni cap americà estima Franco ni el seu govern ».

Paraules clares, claríssimes. Però, i els fets. Ah! aquests no en semblen tant. Mentre hom vegi a Espanya les missions diplomàtiques completes, llurs dignataris més qualificats visitant-se amb els jerarques franquistes, tots plegats barrejats en les festes mundanes, els agregats comercials o de vegades veritables comissions ajustant contractes importants, Franco creurà que aquelles condemnes no són més que paraules, declaracions acadèmiques o platòniques per a fixar uns principis, no anunci d'altres accions més decisives per a obtenir un resultat immediat i concret. I sentim haver-ho de dir: en això estem d'acord amb ell.

No dubtem, no volem dubtar, que aquells actes vindran, n'estem absolutament segurs, i per això en el primer capítol d'aquesta mena de recensió ens arisquem a profetitzar la caiguda del dictador espanyol. Vindran per la força de les coses, per la pressió del món, imponderable amb el qual molts no compten, perquè la subsistència d'un tal règim és un absurd i un insult i un anacronisme en els temps que s'anuncien. Vindran encara que entre les persones obligades a realitzar-los hi hagi qui voldria retardar-los o atenuar-los, per l'estrall que en elles fa el realisme mal informat, o la sobrevaloració del franquisme o l'ignorància de la seva real naturalesa. Vindran fatalment, inevitablement, amb la fatalitat i la inevitabilitat d'un fenomen atmosfèric.

Però, mentre no venen, el republicà espanyol que a l'exili o dins del país munta al seu calvari dolorós, no és pot explicar la tremenda iniquitat que el món consent. I penso en la sinistra comèdia de la no-intervenció que consumà la seva pèrdua, en l'ajut decisiu dels totalitaris per a l'establiment del règim franquista, en la identitat ideològica d'aquest amb aquells, en la cooperació moral i material en favor de llur guerra. Què mancarà per què la

culpa dels uns i la inocència dels altres aparegui esclatant a la llum del sol?

Mr. Bevin en el seu discurs sobre política estrangera, al qual tornarem a alludir més endavant, és refusa a intervenir en la política interior d'Espanya, tot dient que veuria amb plaer qualsevol iniciativa del poble espanyol per a canviar el seu règim. Molt bé. No demanem pas aquesta intervenció. Però quan tracta de Bulgària, de Hongría i Romània, diu que Anglaterra no podrà reconèixer el govern d'aquestes nacions mentre ells no representin llur poble. Heus-ací, Mr. Bevin, el que voldríem: que apliquéssiu aquest mateix criteri a Espanya, donat que Franco i el seu règim no representen els espanyols. No volem res més. Amb aquesta reconeixença, l'edifici de la dictadura espanyola caurà com tocat per una bomba atòmica. No demanem molt, Mr. Bevin; no demanem més que lògica, o si voleu, un mateix pes i una mateixa mesura a aplicar a les dues penínsules.

Mentre la ruptura política i comercial no vingui, Franco anirà tirant, convençut que l'escomesa no és ben de debò; consentirà avantatges de tota classe als aliats, festejarà llurs representants, renegarà els alemanys i especularà, en fi, amb aquesta paradoxal situació, per la qual hom és adversari i amic, condemnat i perdonat, blasmat i sol·licitat com un venedor de bon tractar.

Ja comprenem que una situació com aquesta és la millor per a negociar. Què els negarà Franco a condició que el suportin? Tanmateix, però, per molt que pesin les consideracions d'interessos materials en les relacions internacionals, no creiem, no volem creure, que el nou món naixi amb el pecat original d'abandonar aquells altres interessos superiors, renegant allò mateix que per boca dels seus grans líders ha estat promès tantes vegades. Espanya no pot ésser abandonada; els espanyols no poden ésser els únics vençuts en aquesta guerra colossal que ells hagueren de començar.

« Volem que la guerra civil no s'encengui de nou a Espanya », diu Mr. Bevin, diuen tots els polítics aliats que volem creure amics nostres. Absolutament conformes. Nosaltres també volem evitar la guerra civil; tots els republicans responsables volen evitar la guerra civil; per a tots ells això és una obsessió entranyable. I perquè és així, no han desautoritzat iniciatives de patriotes que presentaren solucions de transacció, ni s'oposaran, sens dubte, si la realitat ho demana, a tots aquells estats transitoris o provisionals que puguin portar a la solució lliurement decidida del poble. Però, encara, aquets intents transaccionals, inspirats tots en l'eliminació d'aquell gran flagell, quina acollida han merescut d'aquests polítics mundials que temen la nostra baralla? En què els han ajudat?

I per acabar: el mitjà d'evitar la guerra civil, és tolerar l'injustícia actual? No és, al contrari,

propiciar-la per a demà? Ajornar la qüestió, no és agreujar-la perillosament?

ELS REPUBLICANS PRESENTEN

UNA SOLUCIO.

A la fi els republicans exiliats han realitzat un acte trascendental: les Corts reunides a Mèxic han reconegut Martínez Barrió com a president de la República i escoltat la promesa solemnia que ha prestat davant dels diputats. No és pot dir que l'esdeveniment no vingui tard. Tampoc, però, que no sigui acompanyat de l'encert. Passem per aquell mal en gràcia a aquest bé.

Martínez Barrió ha començat les consultes per a formar Govern, i n'ha encarregat Josep Giral. Ens estranyem que en escriure això, — 24 d'agost, — nou dies després de l'esdeveniment, — no estigui ja fet, car si l'acord previ no era realitzat, no venia d'una setmana de reunir les Corts.

Si les nacions amigues esperaven aquesta iniciativa, ja està en marxa. Hom creu que la U. R. S. S. i Mèxic reconeixeran desseguida el nou Go-

vern i que altres Estats seguiran el mateix camí. L'instrument existeix, tan legal com les excepcionals circumstàncies permeten. Ara és als aliats que pertoca d'actuar. Els republicans presenten una solució, l'única lògica, constitucional i justa. Esperem la resposta dels «grans» i també dels «mitjans» del món, amb paraules i, sobretot, amb actes.

Tots aquests capdevaners mundials han esperat i previst una «iniciativa» espanyola, forts en llur posició de no voler intervenir en la nostra política interior. La «iniciativa» ja està presa, l'única que és possible de prendre. Els que van refugiats pel món no poden fer més que el que han fet a Mèxic, i els que han restat dins no poden fer res, desarmats, desorganitzats, controlats per una política innombrable i decapitats de llurs directors. Si aquells no ajuden al Govern republicà o si esperen que els espanyols realitzin accions més decisives, dins o fora d'Espanya, és tant com condemnar-nos a franquisme etern. No volem creure que se'ns vulgui sacrificar a aquest escrúpol de pare Gargall, veritable fari-seisme hipòcrita i condemnable. No ho volem creure.

POST-SCRIPTUM

Com en el número passat, em veig obligat a posar unes notes a la crònica anterior. Desavantatges de voler escriure d'actualitat en una publicació mensual que disposa de tant poca material per a confeccionar ràpidament el periòdic.

Entre l'acabament d'aquest article i l'entrada en màquina de la revista s'han escaigut una pila de fets. Alguns importantíssims, que confirmen els auguris deixats caure en aquell. Si a l'hora de llegir això, Franco encara no ha caigut, no n'hi mancarà gaire, estimat lector. Però anem recopilant aquests fets:

— El senyor Martín Artajo, ministre d'Afers Estrangers, des del seu despatx, que els que l'han vist diuen que sembla el d'un bisbe, auster i ple de Crists i bisbes penjats per les parets i amb la remarcable absència de l'efigie del «Caudillo», ha fet unes declaracions insistint en la propagació dels tòpics actuals del franquisme; però sobretot en afirmar que Espanya va ràpidament al restabliment de la monarquia.

— La senyora Franco és vista cada dia feta una mar de plors als peus de Sant Jaume de Compostela. Arriba d'incògnit i va abillada molt modestament. Els assabentats afirmen que la desconso-

senyora fa una novena al Patró d'Espanya. Pobre Santiago en quin compromís el posen! Salvar Franco és més difícil que guanyar la batalla de Clavijo.

— El mercadeig de Franco prop de Don Joan ha reprès de bell nou. Ara li tramet un industrial del nord, monàrquic, al qual oferí una cartera en el darrer ministeri, N'Oriol, ara En Mateu, ara un general per tal de convence'l. El pretendent resta impertèrrit: no vol rebre la corona d'ell, ni vol donar-li cap garantia respecte al que li hagi de passar. Franco va aflluixant; però l'altre es manté enter. Massa tard, Franco; massa tard, don Joan.

— El cardenal Primat de Toledo, senyor Pla i Dèniel, ha llençat una altra pastoral. En aquesta tracta encara de justificar la guerra civil; però això no és l'important. L'important és que amb bones paraules i aquella unció apostòlica que és del cas, aconsella a Franco... que dirieu? Doncs que se'n vagi, que se'n vagi. Un catòlic republicà amic nostre fa el següent comentari que adoptem: l'arquebisbe vol que el dictador mori amb els darrers sagraments.

— S'anuncia la publicació d'una nota del govern soviètic preguntant públicament al govern espa-

nyol si la divisió blava era un exèrcit regular i oficial o un arriplec de voluntaris francs-tiradors. Ardua resposta! Si respon sí a la primera proposició, Espanya hauria realitzat un acte caracteritzat de bel·ligerància i s'hauria d'atenir a les conseqüències que no poden ésser sinó molt greus. Si respon no, els tres mil cinc-cents espanyols presos a Rússia poden ésser afusellats d'acord amb les lleis internacionals, ultra la cínica repulsa que aquell «no» representaria a l'exalçament de la tal divisió, feta a tota orquestra i amb la major oficialitat possible ara fa quatre anys. Que respondrà Franco? Els teòlegs de Veruela i de l'Escorial estan reunits amb l'Artajo per a cercar la solució a aquesta situació, terrible com un enigma àntic. I no la troben, no la troben. Entre les decisions que a l'hora de l'agonia ha de pendre Franco, aquesta no és pas la més fàcil. «Aquí quisiera ver yo a ese tío de Alejandro Magno y su nudo gordiano», diu que va cridant el tirà per tots els recons del Pazo

de Meirás, mentre la seva muller resa inacabables rosaris.

— A Mèxic s'ha constituït el Govern provisional de la República, éssent immediatament reconegut per aquell país.

Amb motiu d'aquest esdeveniment, la premsa mundial ha exacerbat les seves manifestacions antifranquistes i l'atmosfera internacional ha esdevingut molt més irrespirable per al govern del general. És lícit d'esperar grans conseqüències d'aquest fet.

— A San Sebastián els ambaixadors anglès i nord-americà sostenen una llarga conversa amb el ne-nyor Artajo. Segons informacions de la premsa estrangera, aquells diplomàtics insistiren a dir al ministre espanyol que llurs governs exigien un règim veritablement democràtic a Espanya i que la temença d'una guerra civil no havia d'impedir aquella transformació. Immediatament després de la conferència, l'Artajo partí escapat cap al Pazo de Meiras.

L'ESTATUT DE TANGER

I L'ANEXIO FRANQUISTA

A reserva que en números successius algun col·laborador de «QUADERNS» especialitzat en política internacional, exposi els drets i els interessos d'Espanya sobre Tànger, creiem oportú, ara que aquest problema està damunt la taula de l'actualitat, d'informar el lector sobre el contingut del règim especial de Tànger, així com de quina ha estat la situació des del dia que les tropes espanyoles ocuparen la ciutat i el seu hinterland.

Remarquem abans que el primer disseny del franco-falangisme, fou proclamar els destins imperials d'Espanya i inscriure en el seu programa el xiroi slogan: «Por el Imperio hacia Dios». No és estrany, doncs, que, amb la manca de ponderació pròpia dels arribistes, es llencessin damunt la primera ocasió que es presentava. Així el mateix dia que els alemanys entraven a París, el 14 de juny del 1940, les tropes espanyoles, comandades pel coronel Yuste, envaïren la zona tangerina i ocuparen la ciutat. La gesta no s'assemblava en res a les dels conqueridors de l'Espanya èpica. Malgrat això, malgrat que l'acte tingués més de la voracitat del voltor que de la simbòlica majestat de l'àliga, l'empresa fou cantada amb totes les cordes de la lira falangista.

Ara, aquesta gesta ingloriosa ha acabat vergonyosament. A Tànger s'hi restablirà l'estatut legal, i els franquistes seran expulsats de la zona en tant que anexionadors.

L'ESTATUT DE TANGER.

La ciutat de Tànger i una zona territorial de 360 quilòmetres quadrats, es regulen per l'Estatut de 18 de desembre del 1923. Aquest Estatut determina la situació jurídica i política de Tànger i es fixen els organismes encarregats de la seva administració.

Tànger i el seu hinterland estan sotmesos a la sobirania del Sultà del Marroc; aquest exerceix la seva prerrogativa mitjançant un representant, el Mendub, per ell nomenat. La funció principal del Mendub és el govern directe dels súbdits xer-

fians i els israelites, així com presidir l'Assemblea legislativa.

El règim especial de la zona conté els organismes següents:

a) L'Assemblea legislativa internacional, composta pels representants de les comunitats indígenes i les colònies estrangeres; els membres que l'integren són: quatre francesos, quatre espanyols, tres britànics, dos italians, un nord-americà, un belga, un holandès, sis musulmans i tres hebreus. Per delegació del Sultà, l'Assemblea posseeix els poders legislatiu i reglamentari.

b) La Comissió interventora, composta pels cònsols dels Estats Units, Bèlgica, Espanya, França, Gran Bretanya, Itàlia, Holanda i Portugal. La seva funció és vetllar per la igualtat econòmica dels components de la zona i el compliment de l'Estatut. La seva prerrogativa és de posar el vist i plau del president de la Comissió en els textos elaborats per l'Assemblea legislativa, sense qual requisit aquells no poden ésser promulgats. Té, demés, el dret de veto, acordat per majoria, sobre les decisions de la dita Assemblea.

c) Administració de la zona. Aquesta es compon d'un president i dos adjunts, un espanyol, un francès i un britànic, que es tornen en la presidència. La missió dels administradors és d'executar els acords de l'Assemblea. Passat sis anys els administradors seran elegits per aquesta Assemblea.

d) Tribunal mixte, compost de magistrats nomenats pel Sultà, a proposta de les tres principals potències interessades. El Tribunal té per missió d'administrar justícia entre els estrangers i els antics protegits.

e) Policia. Un cos de gendarmeria indígena, comandat per un oficial belga i amb oficials francesos i espanyols, vetlla per la seguretat de la zona.

L'Estatut té dotze anys de vigència.

El protocol de Tànger ha estat modificat en dues ocasions: en 25 de juliol del 1928 i l'11 de novembre del 1935. La primera revisió, realitzada des-

prés de la demostració feta a la badia de Tànger per l'esquadra italiana, concedeix a Itàlia una més ampla intervenció en l'administració tangerina. Per la segona revisió Espanya obté alguns avantatges més, especialment, el comandament de la gendarmeria per un oficial espanyol.

OCUPACIO FRANQUISTA I ANEXIO.

Com ja hem dit, el 14 de juny del 1940, mentre els alemanys entraven a París, les tropes espanyoles entraven a Tànger i ocupaven la zona. El govern de Franco explicava el fet en una nota oficial del tenor següent: « Con objeto de garantizar la neutralidad de la zona y ciudad de Tànger, el Gobierno español ha resuelto encargarse provisionalment de los servicios de vigilancia, policía i seguridad de esa zona, para lo qual han penetrado esta mañana fuerzas de la Mehal-la. Quedan garantizados todos los servicios existentes, que continuarán funcionando normalmente ».

La mesura podia justificar-se des del punt de vista espanyol i general, si no hagués constituït un acte unilateral amb ús de la força. Cap de les altres potències copartíceps de l'administració tangerina havien estat advertides prèviament, com ho demostra la protesta que se'n seguí presentada per la Gran Bretanya, els Estats Units, i àdhuc per Vichy. Les tres potències declararen que no reconeixien l'abús de les circumstàncies que l'acte franquista representava. Aquest acte era més greu perquè dies abans, el dia 10 de juny, Franco passava de la neutralitat a la no bel·ligerància.

Dos dies després, la duplicitat del règim començà a descòrrer el vel de les seves intencions. Serrano Suner, el dia 16, féu unes declaracions dient: « Las tropas españolas han ocupado la zona internacional de Tànger en aras del mantenimiento de un orden auténtico. Estoy seguro de que dentro de breve plazo podremos conseguir allí nuestro objetivo, a saber la plena inclusión de Tànger en la geografía de España. »

El dia 3 de novembre següent, malgrat les promeses de respectar l'«statu quo», el coronel Yuste, delegat del general Orgaz, Alt Comissari d'Espanya al Marroc, publicà una ordenança suprimint l'Assemblea legislativa i la Comissió investigadora; i fent saber que ell mateix assumiria el càrrec de governador de Tànger. La pesseta substituï al franc com moneda legal.

El dia 8 és dissolta la gendarmeria internacional.

El dia 23, l'Espanya franquista eixampla la seva geografia sota el signe imperial. El govern decreta per llei d'aquesta data el nou règim tangerí, a partir del 1 de gener del 1941. El fet de l'anexió és consumat; la conculcació que implica, solemnitzada per un text legal té constància, doncs, en el « Boletín oficial del Estado » del dia 1 de desembre, pàgina 8250. Contra aquest fet tots els equilibris d'ara no hi poden rés.

El 13 de desembre és destituït el funcionari britànic de la policia internacional; els caps francesos senyors Le Fur i Luizet (actual prefecte de policia a París) són expulsats i àdhuc ho són els funcionaris italians.

Refermant els punts de vista del govern franquista, Serrano Suner, pel gener del 1941 fa unes noves declaracions en les quals diu: « Cada pueblo escoge su peculiar camino en la política, en consonancia con los rasgos que la naturaleza le traza. Unos escogen la expansión económica, otros la teoría del espacio vital, otros el comercio marítimo, otros la defensa del imperio, y otros la interpretación materialista de la historia. El camino de España es el del « derecho natural ». Aquestes declaracions eren per a justificar l'actuació d'Espanya a Tànger.

De l'estructura del règim de Tànger solament quedava un vestigi: la representació de la sobirania del Sultà del Marroc exercida pel Mendub Sidi Mahomed Tazi. Aquest fou també expulsat pel coronel Yuste el dia 15 de març del 1941. Dos canons foren emplaçats davant les portes de la Mendubia i es féu saber a aquell dignatari que « si no sortia el mateix vespre els canons tirarien ». Aquesta és la cortesia falangista.

El dia 21 del mateix març, amb gran pompa, féu la seva entrada a Tànger el Jalifa de Tetuán.

Aquestes són les principals etapes de l'acció imperial del falangisme. La violació de l'Estatut tangerí, l'abús de força que representa, la solemnitat dels textos oficials que consumen la gesta entre ells no és menys que una llei, són terminants i inconcusos, com el lector deduirà de l'anterior repertori documental i cronològic. Ens permetem recalcar aquest aspecte de la qüestió, perquè ara el govern de Franco, corejat per la seva orquestrada propaganda, passa en silenci tot aquest historial, i pensant-se que parla a xinesos o a amnésics, presenta el cas sota l'angle exclusiu d'una mesura de policia provisional.

L'ESPIONATGE NAZI A TANGER.

Com no podia menys d'ésser, la « gesta » falangista havia de redundar en profit dels alemanys. Aquests no necessitaven pas que els donessin rés, puix és ben sabut que per instint ja s'ho prenen tot.

Seguint llur habitud, els nazis s'instal·laren en gran a Tànger. Començaren per ocupar l'edifici de la Mendubia — on hi havia el consolat alemany en 1914 —, requisaren totes les torres del turó de Cherff i ompliren l'Hotel Ritz, prop de la platja.

Una allau de funcionaris i d'espies hitlerians s'abaté sobre la zona. Notem la presència de Herbekin, conseller de l'ambaixada de Madrid; Weidmann, cap de la Gestapo; el cònsol Noehring, l'arabista Richter, Hoffmann, i sobretot els antics agents de les mines Mannesmann, Lagenheim i Renochausen, tèc-

nics acreditats com promotors de disturbis i especialistes en fomentar entre les càbiles « la guerra santa ».

Tànger, sota aquesta doble ocupació falangista i nazi, bat el record com empori d'aventurers i d'espies. Tots els baixos fons de la ciutat cosmopolita, immoral i tenebrosa, estan en peu de guerra o d'operacions. La xarxa d'espionatge alemany és tan complicada com meticulosa, per tal que ni una rata pugui escapar-se per entre les seves malles. Els incidents i els « accidents » es multipliquen : hi ha nombroses execucions nazis d'agents dobles, la més sorollosa de les quals es realitza en la persona del txec Jansky ; aquest és raptat per la Gestapo, portat a Alemanya i afusellat a Berlín ; la seva dona desapareix.

La reacció dels serveis de contra-espionatge havia d'ésser violenta. El 13 de febrer del 1942, fou volat a la dinamita el quarter general nazi a Marshan, observatori per a descobrir els moviments de vaixells ; en l'atemptat hi moriren el matrimoni que guardava la finca, un espanyol i una cubana, i el millor agent dels serveis hitlerians d'informació.

La resposta de la Gestapo fou fulminant : menys d'un més després, en el moment que el « Reskiu » vaixell del servei entre Gibraltar i Tànger desembarcava les colles d'oficials britànics que anaven a Tànger per a passar el fi de setmana, esclatà una bomba posada dintre un taxi prop del moll. Moriren 14 persones, entre elles 6 oficials britànics, ferint-ne 36. El curiós del cas és que les agències d'informació espanyoles en donar compte del fet, tingueren la despreocupació de dir que l'artefacte havia estat portat des de Gibraltar dintre les maletes d'un oficial anglès.

Sovint tenien lloc a Tànger manifestacions « espontànies » contra els consolats aliats amb disturbis de carrer i crits de « volem restar neutres », sota la direcció dels agents alemanys ; l'Hotel Bristol fou objecte de diversos assalts que tots acabaven amb un pillatge general. Entre els atemptats frustrats cal remarcar la bomba posada en el consolat britànic ; és pogué inutilitzar l'enginy deu minuts abans d'esclatar.

Tot aquell aparell d'agitació i espionatge muntat pels alemanys com ells acostumen a fer, trobà l'ajuda activa o passiva que és de suposar en les autoritats franquistes. La vida de la zona en sortí pertorbada com mai i l'espectacle que s'hi donava superava les èpoques més tèrboles de la ciutat.

Malgrat el perfeccionament dels serveis nazis d'informació, si aquests no deixaven res per verd i no hi havia barca ni barqueta que no fossin senyalades pels observatoris hitlerians, les grans esquadres destinades al desembarcament a l'Àfrica del Nord passaren desapercibudes, creient que es tractava de combois destinats a Malta !

Durant aquest període, la prepotència dels nazifalangistes va haver de passar per certes humiliacions : Anglaterra després de protestar de l'abús comès, va negar-se a admetre restriccions per l'en-

trada i sortida de la zona dels ciutadans britànics i rebutjà el control de llurs passaports. Els falangistes, si us plau per força, abaixaren els fums i no gosaren fer prevaler els drets que s'abrogaven.

Després del desembarcament a l'Àfrica del Nord de les tropes anglo-americanes, la Gran Bretanya cregué arribada l'hora d'acabar les activitats anti-aliades de la zona. Els primers resultats tangibles foren obtinguts l'any 1944.

El 2 de maig, el senyor Eden pogué anunciar en la Cambra dels Comuns que les negociacions entre el Regne unit i els Estats Units, d'una part, i el Govern espanyol, de l'altra, havien arribat a un primer efecte pràctic : el tancament immediat del Consolat alemany de la zona. El ministre anglès no comptava, però, amb la duplicitat franquista, i quan el ministre general Jordana trameté l'ordre al general Orgaz, aquest va respondre que no obeeiria si no era el propi Franco que personalment li manés. El cas no tenia precedents en cap govern normalment constituït ; però el desig de servir als alemanys, mal fos « in extremis », va permetre que aquests poguessin preparar sense presses aquesta nova « retirada elàstica ». La creu gammada continuà així onejant damunt de la Mendubia fins el dia 20. Però no tots els agents nazis foren expulsats i ara en ple 1945 n'hi ha encara !

TÀNGER SOTA L'OCUPACIÓ FRANQUISTA.

La dotzena de reportatges apareguts en la premsa anglesa i francesa que tenim damunt la taula, publicats d'un més ençà, són unànims a declarar que la vida tangerina durant l'ocupació franquista, ha vist com s'agreujaven les característiques que li eren pròpies. Ho proven els següents títols que encapçalaven diversos d'aquests reportatges : « Tànger, gresol de l'espionatge alemany », « Intelligence Service contra Langenheim i companyia ». « A Tànger el luxe es barreja amb la púrria en una atmòsfera de turbulència i intriga », « Tànger, clau del Mediterrà, paradís d'aventurers i espies », « Les dones galants i llurs aprofitadors auxiliars dels amos misteriosos de Tànger », « L'Espanya franquista somniava d'apropiar-se de Tànger, llençar a França fora del Marroc i anexionar Oran », « Franco deu ésser expulsat del port internacional », etc., etc.

La influència espanyola s'hi féu sentir tot seguit per una veritable invasió de funcionaris. L'horari europeu fou alterat, per a adaptar-se a l'horari espanyol : « ja es sopa a les onze i les nou del matí és l'auba », diu un informador.

La composició de la població tangerina es modificà en la següent forma : un centenar de mil indígenes, 13.000 espanyols, 1.500 francesos, un miler d'italians, menys d'un miler d'anglesos.

Tànger, afirmen tots, és la ciutat més cara del món després de Tchong-King i Colombo. Veus ací alguns dels preus del mercat tangerí : un quilo de pa 20 francs, el de carn 260, un de patates 40, una

capsa de llumins 450 francs. Un pis costa correntment de 3 a 4.000 francs i una cambra d'hotel 400 francs per una nit. Un reporter escriu : « Tànger, la blanca, no ha sofert la guerra ; però ciutat permanent dels espies, d'especuladors, de la vida galant, ha esdevingut una ciutat pels rics. En 1939 era l'indret de vida menys cara del món i l'impost hi era desconegut. Els tangerins pobres, esclafats avui d'impostos indirectes, risquen de morir de fam al costat mateix de la indecent exhibició de les riqueses de Lucullus ».

ELS FRANQUISTES DISSIMULEN.

La reunió de la conferència de París sobre Tànger, amb l'expressa i formal exclusió del govern de Franco, és un cop seriós pel règim, una notòria humiliació i un resultat tangible dels acords de Potsdam. Un fet respecte el qual es difícil d'oposar-hi palliatius o excuses.

Amb la duplicitat de sempre, tracten ara de salvar les apariències fent taula rasa de lleis, disposicions i manifestacions oficials indiscutibles, exhumant solament, com ja hem dit, els termes de la nota oficiosa publicada el mateix dia de l'entrada de la Mehal·la a la ciutat. Per què el lector es faci càrrec del nou llenguatge franquista, publiquem a continuació un dels extrems de la nota oficiosa publicada per la premsa espanyola sobre el cas.

« La ocupación de Tànger por Espana no pudo, en manera alguna, molestar a otras naciones que a las del Eje, ya que tuvo efecto el 14 de junio de 1940, o sea, en plena triunfo de Alemania e Italia, y a sus espaldas. Y tan a espaldas de esas naciones

fué hecha, que ellas tenían prevenidas fuerzas navales y secciones de paracaidistas, para realizar lo que Espana se habia adelantado a ejecutar. Ni que decir tiene que, en Alemania e Italia, el hecho espanol produjo un deplorable efecto que fué difícil de ocultar entonces, y facilisimo de comprobar hoy » (!).

Per a cloure aquesta síntesi sobre l'afer tangerí hem de consignar els termes de l'acord adoptat per la conferència de París.

L'acord adoptat en la conferència de París posa terme al règim d'ocupació franquista i atorga a aquest un termini de un mes per tal que evacui de tropes la zona i retiri el representant del Jalifa de Tetuàn : la nota imposant a Franco aquestes humiliants decisions ja ha estat presentada a San Sebastià ; s'afegeix que en el cas de refús, les quatre potències fan saber als falangistes que prendrien les mesures coercitives que estimessin oportunes. La segona part de l'acord de la conferència és de tornar a reunir-se en el termini de sis mesos per a elaborar l'Estatut definitiu, invitant a la conferència a totes les potències signatàries de l'acte d'Algeciras.

Aquesta solució en dues parts, sembla inspirar-se en la fonamental distinció entre l'actual règim espanyol i Espanya. D'aquesta manera es sanciona al primer pels seus actes i pel seu caràcter, en espera que els drets d'Espanya siguin defensats i reconeguts a l'hora de fixar les bases definitives, pel fet capital de regir aleshores a Espanya un sistema polític en harmonia amb la Carta de les Nacions Unides i les Democràcies triomfants.

X. Y. Z.

Informacions i Comentaris

LA DISBAUXA DE LES CAIXES AUTONOMES

En els números 1, 2, 3 i 5 de QUADERNS s'ha tractat extensament de l'excés condemnable dels pressupostos generals espanyols, tant els de caràcter ordinari com extraordinari, corresponents al règim franquista. Anem avui a encetar el tema dels pressupostos autònoms, que constitueixen per la seva naturalesa i la seva quantia, un excés més condemnable encara.

L'habitud de despendre sense comptar, que és el propi de tots els qui fan les guerres, ha estat exacerbada en el cas d'Espanya, després del conflicte, perquè precisament els mateixos que han fet la guerra són els qui han administrat la « victòria ». Militars i falangistes s'acostumaren a disposar de tot, amb poc control o sense control de cap mena, i els estranya i sorprèn que això hagi d'anar d'altra manera.

La Intervenció General del Ministeri d'Hisenda acaba de publicar un volum en el qual recull les xifres dels pressupostos de les anomenades Caixes autònomes, és a dir, que funcionen amb independència de la comptabilitat de l'Estat. Aquestes Caixes obtenen ingressos per compte propi que apliquen a finalitats d'« inexcusable atenció » — segons afirma l'esmentada publicació — la qual cosa vol dir en llenguatge entenedor, que llur objecte correspon en el millor dels casos, a funcions supletòries de l'Administració pública, que es sostreuen així dels Pressupostos de l'Estat.

D'aquesta manera és conculcat el principi d'una comptabilitat única per als ingressos i les despeses estatals. I així la comprovació d'uns i altres és més difícil per a no dir impossible. Ja en temps de la dictadura del general Primo de Rivera, la frondositat de les Caixes autònomes fou objecte de severes crítiques i de general alarma; però mai la ufana d'aquestes institucions podria comparar-se a la d'ara, fins i tot tenint en compte la devaluació de la moneda nacional.

Perquè el lector no cregui que es tracta d'una minúcia i que ens escandalitzem per poca cosa, reproduïm a continuació el resum de les dades oficials referents als ingressos i despeses previstes per les Caixes susdites. Van agrupades per matèries corresponent a cadascun dels ministeris, durant l'any en curs i sense que cap d'elles tinguin res a veure amb el pressupost del respectiu departament ministerial.

Caixes autònomes agrupades per departaments ministerials	Any 1945	
	Ingressos	Despeses
Presidència	337.437.863,93	334.360.263,93
Governació	516.632.929,72	514.467.962,21
Exèrcit	602.262.811,65	579.206.253,20
Aire	1.620.000,00	1.620.000,00
Justícia	44.426.863,25	44.193.222,05
Indústria i Comerç	354.852.722,77	316.888.749,98
Agricultura	290.917.462,52	286.863.475,44
Educació Nacional	123.240.745,12	122.433.925,77
Obres Públiques	254.007.045,03	257.298.583,60
Treball	473.870.334,91	472.313.010,26
Hisenda	244.340.491,31	199.275.819,28
Educació Popular	2.139.804,43	1.312.103,05
Totals	3.245.779.074,64	3.130.233.369,77

Més de tres mil milions de pessetes anuals! Prop de la tercera part del pressupost general, apart d'aquest, sense intervenir.

L'any passat es publicaren per primera vegada, des de la implantació del règim franco-falangista, les dades globals corresponents als pressupostos de les Caixes autònomes, i tot i ésser les xifres d'aquells pressupostos elevadíssimes, les d'enguany les superen en el seu conjunt, en més de 600 milions de pessetes en els ingressos i molt prop de 500 milions, en les despeses. L'exèrcit sol absorbeix més dels dos terços d'aquest augment.

En efecte, és interessant remarcar que entre tots els ministeris, la xifra més important de les corresponents a les Caixes autònomes per a l'any passat era la de Governació, amb 451 milions de pessetes d'ingressos i 444 milions de despeses. Per a l'any en curs, segons les dades del quadre anterior, les d'aquest ministeri augmenten doncs de 65 milions de pessetes en els ingressos i 70 milions en les despeses. Es això, però, molt poca cosa comparada amb els augments corresponents a les Caixes autònomes de l'Exèrcit que presenten des de l'any passat un augment de 407 milions de pessetes en els ingressos i més de 395 milions en les despeses. Aquest enorme augment col·loca el ram de guerra al da-

vant de tots els altres departaments com poden comprovar els nostres lectors en el quadre esmentat. El segueixen en importància els ministeris de Governació i Treball que es destaquen també de tots els altres pel seu import i corroboren el que tantes vegades hem dit: Espanya és avui un Estat pretorià, policíac, i un paradís per als vividors del sindicalisme corporatiu i vertical.

En contrast amb això les Caixes que es governen elles mateixes en el ministeri d'Educació Nacional augmenten de l'any passat amb ara, tan sols de 14 milions de pessetes i les del departament d'Obres Públiques, en igual lapse de temps, disminueixen de 76 milions de pessetes.

La impressió que dóna la comparació de les xifres de l'un any amb l'altre és la d'un gran desgavell i que, la creació i esplendor d'aquestes Caixes, és un tapabrutis per a dissimular l'augment desordenat del pressupost general de l'Estat i qui sap si moltes irregularitats administratives que la comptabilitat oficial no podria tolerar.

Segons diu la pròpia publicació oficial, de la qual extractem les dades anteriors, els serveis als quals es refereixen aquestes administracions autònomes « cada vez tienen características más definidas y acusadamente similares a los generales del Estado », i per tant, els 3.130 milions de pessetes corresponents a la suma de les esmentades Caixes, han de sumarse als 10.565 milions del pressupost general ordinari i als 2.584 milions de l'extraordinari, la qual cosa eleva les despeses de l'administració de l'Estat en 1945 a un total de 16.279 milions de pessetes, xifra record que ultrapassa prop de 700 milions la corresponent a l'any passat i és gairebé quatre vegades més gran que la del temps de la República.

Amb tot i el que acabem de dir, estem segurs que encara ens quedem curts, perquè hi ha Caixes que recaptin fons per a Falange que no han estat registrades en la relació anterior. Hi ha també el misteri a aclarir de saber d'on provenen els cabals que permeten a certs governadors civils de fer donatius discrecionals de centes mils pessetes (1).

Aquests mateixos que atorguen amb prodigalitat mai vista una autonomia sense garanties a tantes Caixes són els que ompliren de blasmés la República perquè havia cedit a la Generalitat una mínima autonomia administrativa en alguns serveis, d'acord amb l'Estatut i sota el control dels dos Parlaments.

No és, però, aquest el greuge major que tenen contra la República; és que saben per experiència que un règim de llibertat no podria tolerar tals excessos. Per això tenen tanta angúnia de l'esdevenir.

La sobirania i el rigor de l'Estat en el règim franco-falangista són una pura falòrnia. Tot plegat no és més que un simple paravent darrera del qual una « clique » de militars desaprensius subjecta i devora el país amb delit inimaginable.

Quan torni la República i es faci llum sobre tots els abusos, l'actuació i balanç de les Caixes autònomes constituirà sens dubte un dels grans escàndols que posaran en evidència la immoralitat del règim actual. — F. C.

(1) El governador civil de Barcelona, Correa Véglison, ha fet públics sovint donatius d'aquesta quantia i fins de mig milió i un milió de pessetes.

A L'ENTORN DE LA FLOTA MERCANT ESPANYOLA

Quan Franco i els jerarques del règim falangista comparen el període de la guerra civil amb el de la post-guerra; quan pretenen treure conclusions d'aquest contrast i donar un significat a la seva obra, obliden o volen amagar que la guerra i la post-guerra civil són inicialment i essencialment la seva obra. El que cal comparar és l'obra de la República, contra la qual varen alçar-se, i la que ha resultat d'aquest alçament. Si ells mateixos fessin sincerament aquesta comparació, estem segurs que no qualificarien de « salvador », un moviment que ha contribuït com el que més a la ruïna del país.

Es excusable que mentre la guerra durava, cada adversari pretengués carregar sobre l'altre el pes de totes les responsabilitats i violències. Ha estat això sempre cosa corrent. Però després de sis anys i de cara a un observador desapassionat, el procediment i la mateixa exageració resulten contraproduents. La propaganda falangista ens en donà recentment una prova, en una de les emissions radiofòniques que dedica especialment als països americans. Referint-se a la situació de la marina mercant espanyola deia textualment en una nota oficiosa:

« En junio de 1939, se hizo la estadística de nuestra flota mercante. Poseíamos entonces, al acabar la guerra, un escasísimo tonelaje inferior a las 400.000 toneladas. Un año más, en 1940, la cifra se había elevado a un millón de toneladas, es decir, en un 250 por 100. En la actualidad se construyen en los astilleros españoles más de trescientos barcos de modelos modernísimos, y España puede afirmar con orgullo que su flota mercante actual es la mejor de Europa ».

Segons les dades del propi Ministeri competent, la flota mercant espanyola era l'any 1936 de 1.177.357 tones i el dia 1 de gener de 1945, de 1.128.432 tones, és a dir que la flota actual presenta un dèficit de prop de 50.000 tones amb relació a la d'abans de la guerra civil. Durant l'any 1944, que ha estat el de màxima producció en les drassanes nacionals, la total construcció ha estat tan sols de 18.300 tones, o sigui d'un 16 per cent del total. Com s'explica, doncs, l'augment de 250 per cent que presenten per a l'any 1940, quan tot estava encara més desorganitzat que ara? Senzillament perquè no compten en les 400.000 tones de què parlen, els vaixells que els governamentals tenien immobilitzats en els ports o en servei fora d'Espanya.

Respecte als 300 vaixells en construcció, de tipus moderníssims, hi ha notòria exageració i la majoria són petites unitats de cabotatge, pesca, remolcadors, etc.

Quant a l'afirmació que l'actual flota mercant espanyola és la millor d'Europa, un no sap que admirar més, si l'impudor o la ignorància d'un servei d'informació que no s'assabenta que les publicacions oficials del propi país diuen que 421 vaixells, o sigui el 70 per cent de la flota total, té més de 25 anys de servei i únicament 21 unitats, o sigui el 3 per cent, menys de 10 anys.

Donada l'edat de la flota i el ritme actual de compra i construcció navals, es pot dir que Espanya dintre de quinze anys encara no tindria la flota que necessita si el règim actual continuava.

Informacions i Comentaris

Si altres pecats no denunciessin el règim, el constant i desvergonyat desacord entre les paraules i els fets el condemnarien irremissiblement. — F. C.

UN DIARI VELL

L'alzar que, segons diuen, de vegades fa bé les coses, ha portat a les nostres mans un diari vell del vell «Diario de Barcelona». L'exemplar en qüestió no és més que del 28 de novembre del 1941; però quant arrossinat no sembla als quatre anys encara no complerts de la seva aparició! oh fugacitat efimera de la lletra impresa damunt les fulles periòdiques!

Però no temeu. No vaig a escriure una elegia deflorescent sobre aquesta literatura moridora. Els temps no estan per a aquests temes banals i eutrapèlics, sinó per als altres més concrets i colpidors. Som potser al final de la batalla; però en tot cas encara en el fort de la batalla. Les nostres paraules han d'ésser, doncs, de combat.

El vell diari de què parlem no és triat; és qualsevol dels números d'aquest o d'altre òrgan apareguts a Espanya des del final de la nostra guerra fins al final de l'altra, la més ample, la d'Europa. Qualsevol d'ells donaria lloc a les mateixes edificants reflexions que ens inspira aquest. Qualsevol d'ells seria un exponent de la germanofilia desesperada i la beòcia política en què ha viscut l'Espanya de Franco.

A la primera plana ja esgrogueïda de l'ancià «Brusi» apareix una gran fotografia reproduint la marxa de set cents «productores» barcelonins cap a Alemanya. Autoritats, gentada, banderes espanyoles i creus gammades pregonen la cooperació oficial a aquesta ajuda germanòfila. Més endavant, recensió ditiràmica de l'expedició i de la seva arribada a Saragossa. Ací gran rebuda per tot l'element oficial i crits de «Visca Franco», «Visca Espanya» i, naturalment, «Visca la Mare de Déu del Pilar». Com podia mancar-hi aquesta aclamació en una gesta tan patriòtica i castissa? I sobre el mateix tema, arribada a Metz d'un altre comboi de «productores», amb els mateixos excessos oficials, encarregats ací a un delegat de l'Ambaixador de Franco, comte de Mayalde.

Girem full. Ara és una subscripció per a les estrenes de la «Divisió Azul», a la qual totes les Cambres oficials, Ajuntaments, corporacions i particulars podents han de contribuir voluntariament (sic). Sota ve l'explicació de festes a benefici d'aquella, i per fi l'anunci de la pròxima sortida de l'«aguinaldo», que es compon d'alguns milers de paquets, omplint vint vagons amb els quals es formarà un tren especial. Més avallat unes llàgrimes discretes per al tercer «caído» barceloní d'aquella divisió, el jove Ramón Tremols Miró, de qui fa una curta necrologia, curta però plena de mèrits davant la causa, a pesar de no tenir més de vint i un anys aquell desgraciat. Segons la moda falangista, el nom de l'inesperat heroi és seguit amb un «Presente» ple de signes d'admiraçió.

La mateixa «Divisió Azul» és magnificada per un altre cronista que firma el seu escrit a Rússia: Luis de Arminan. El nom ens diu alguna cosa als que ja no som joves. Així signava un furiós anticatalà en els diaris de Madrid, a començaments de

segle. Es tractava d'un aventurer de la ploma. Devia ésser el pare d'aquest.

Seguim la lectura. Ací, sota grans titulars, amb copiosa informació i eufòrics comentaris, ve la signatura del pacte antikomintern a Berlín. Comprenem que això té la «vedette» del número. De primer, unes declaracions impreses en capitals del senyor Serrano Sunyer ministre d'Assumptes exteriors i signatari d'aquell pacte en nom d'Espanya. Volríem destacar alguna frase d'aquestes declaracions, però no podem. No són prou sàvies ni prou estultes per a contribuir a que passin a la posteritat. Gran diatriba contra el comunisme, gran llepada a Alemanya i al Führer; però tot gris i sense relleu. No comprenem perquè el diari d'en Mateu hi fa aquell bombo tipogràfic.

Al mig de la plana i a dos columnes en negretes, el senyor Penella de Silva ens explica l'incommensurable transcendència d'aquell esdeveniment diplomàtic, que com diu amb una bona figura retòrica, és tema que ha devorat tots els altres temes del dia. El senyor Penella, o el senyor Silva, com volgueu, es fa fort més endavant que Anglaterra serà, devastada i que Europa — Europa vol dir Alemanya — està en condicions de sostenir victoriosament una guerra de trenta anys. Tot això ho diu prenent peu d'un discurs pronunciat pel senyor Ribbentrop; però del mode que ho diu es veu clar que ell també ho creu. Pel seu propi compte, el senyor Penella o el senyor Silva diu això que és bastant bo. «Hasta que punto son trascendentales los actos de estas fechas no lo sabrà el mundo hasta dentro de diez años; pero para los que no cierran los ojos y las entendederas a la luz de la verdad que irradia Berlín en todas las direcciones de la rosa europea, basta y sobra con cuanto se oye y se ve estos dias en los lugares precitados para sacar la tremenda resultancia debida». Quina clarividència! Molts abans dels deu anys, aquells que no han tancat els ulls i l'entendiment a la veritat hem tret la tremenda resultancia. Llàstima de literatura profètica!

Enquadrant la prosa penellística o silvística hi ha tot de telegrams al·lusius a l'esdeveniment. Ací es reporta la rebuda per Hitler de tots els pobres estadistes de l'Europa magnificada: Serrano, Ciano i tots els Quislings. Molts d'ells ja no són d'aquest món; altres jauen en les presons. El més sortós, per ara, és l'«estadista» espanyol que segons diuen fa d'advocat a Madrid i guanya tots els grans plets per embolicats que siguin. Allà s'estampen els parers del Tisso i els Tula i totes les altres fantasies que la vesània hitleriana improvisà com representants dels Estats dominats per ella.

Encara en altres indrets el gran tema és evocat. Un cronista comenta el pacte de Madrid estant. «Alemania hizo más — diu en ple deliri germanòfil — mucho más en período brevísimo, que Roma en cuatro siglos de victoria». I després també es deixa temptar per aquest dimoni de la profecia, singularment perillós en períodes tan trasbalsats i d'un demà tan incert, com els que ens ha tocat de viure. «Ante el formidable aparato que representa la reunión de Berlín, de esperar es que la política anglo-sajona reflexione y comprenda la imposibilidad absoluta en que se halla de recuperar la perdida hegemonia universal». Aquest cronista és modest, firma A. La seva literatura també és més pedestre. Aquest periodista deu ésser un barce-

loni que del carrer de Muntaner estant fa de cronista madrileny.

Anem llegint. Gairebé una pàgina necessita el bisbe de Madrid-Alcalà, doctor Eijo, per a demostrar la catolicat de la Falange, en una conferència destinada a no sabem que del « Frente de Juventudes ». Segons una presentació del periòdic, el bisbe ha dit « algunas verdades de a puño » i de les seves paraules « brotan enseñanzas a raudales ». Però no ho cregueu pas. Són exageracions pròpies del règim. El prelat no fa més que glossar les encíclicues socials del Papa José Antonio. No podem dir que hi reeixi gaire. El doctor Eijo, que és un convençut falangista, clogué l'acte donant els « gritos » i no sabem si aixecà el braç com aquell que vol parar el tranvia. El diari no ho diu.

I què més? La matèria comentable no és pas esgotada. Però bé hem d'acabar. Ho farem amb aquestes dues notícies que ens semblen un bon final d'aquesta nota, en la qual hem tractat de pintar la trista baixesa de la premsa sota Franco.

Dos Consells de guerra han pronunciat dues penes de mort contra dos republicans: Joan Martínez Lluch i Alexandre Mata Rovira, tots dos de la comarca igualadina. Al Camp de la Bota fou afusellat un altre republicà: Lluís Coma Xandri, de Palafrugell. — C. A.

LA NOVA PASTORAL DEL Dr. PLA I DENIEL

En tres emissions distintes la ràdio espanyola ha donat « in extenso » la nova pastoral del Doctor Pla i Deniel, Arquebisbe de Toledo.

En la carta pastoral del mateix Prelat que comentàvem en el número de maig de QUADERNS, Sa Eminència Il·lustríssima defensava a ultrança la posició de l'Església espanyola durant la guerra civil, com si volgués respondre a un retret d'altres sectors catòlics de l'estranger. En aquesta segona pastoral, el purpurat toledà torna a insistir sobre el mateix punt de vista, com si escrivís a l'impuls d'una preocupació que l'obsessiona. És un simp-toma.

Els arguments emprats en les dues ocasions no són, però, els mateixos. En la primera pastoral, quan encara era imprevisible el tomb que han donat els esdeveniments mundials, creient que el règim franquista era sòlid com una roca de granit, el seu autor defensava aquell règim sense reserves ni circumloquis, fins al punt de negar que el cop de força que el portà al poder fos una guerra civil, puix que aquell cop de força tenia per ell totes les prerrogatives d'una croada.

Ara la dialèctica arquebisbal pren una altra ruta. Un xic compromés pel què havia afirmat suara, defensa la jerarquia eclesiàstica amb una subtilitat tota escolàstica, quan estableix una diferència en el temps entre la guerra civil i la croada; és a dir, inventa un desdoblament en l'actitud seguida per l'Església davant i en raó del sollevament contra el règim legal. Així diu que en iniciar-se la contesa, l'Església fou espectadora neutral i dolorida, i que solament prengué partit quan sofrí el martiri d'iniques persecucions. El supòsit no és exacte en el temps ni en la història, i aquestes elucubraf-

cions sofisticades no poden desfigurar la realitat que viu impresa en el record de tots. No, l'Església espanyola, aleshores, no féu més que prendre aquella mateixa posició que tradicionalment adopta en tots els grans moments de la vida política del país.

Un altre aspecte interessant a recollir de la pastoral del Doctor Pla i Deniel, és la dosi de magnanimitat amb la qual afavoreix els adversaris del règim actual, sotmesos a presó o exili. Creu que un ample oblid humanitzarà el dolor i facilitarà un cristià retorn a la vida comú. Això fa pler de sentir. Llàstima que sigui ara la primera vegada que es preconitzin aquests consells per part d'una autoritat espiritual que fa del perdó una virtut i que inscriu la misericòrdia entre les benaurances. Llàstima que això no fos dit quan els bombardejaments de Guernica i Granollers; quan queien a milers en la zona « nacional » les víctimes immolades a la furor franquista; quan després de la guerra s'empresonava i s'executava milers d'altres, pels suposats delictes polítics, inventats a través d'una irritant tergiversació dels fets. Potser d'haver usat aleshores un altre llenguatge. Sa Eminència no sentiria ara la necessitat de defensar la conducta de l'Església.

Per fi, senyalem l'aspecte pràctic de la pastoral, quan prescriu la convenència d'un canvi de règim. Moltes coses deuen haver passat en les profunditats de la vida espanyola en aquests darrers tres mesos, per què els entusiastes Prelats de la croada, turiferaris del Capdill, l'hagin de proclamar nociu als interessos de la pàtria; moltes coses deuen haver passat per què, donant un pas més endavant, preconitzin la restauració de la monarquia i una consulta popular. O la sinceritat d'abans era d'encàrrec, o l'oportunisme és per ells l'únic inspirador de les conductes.

Interessa recollir aquesta nova presa de posició de l'autoritat eclesiàstica espanyola, no fos que el dia de demà, quan s'instauri la República, pretingués que ja havia dit que la fórmula republicana és la fórmula ideal.

De totes maneres les paraules del Prelat toledà són un veritable cop de massa en l'obra prèvia del « destronament » de Franco. Elles tenen, com es diu a un altre indret d'aquest número, el simbolisme i l'efecte de l'extremunció. La imatge és justa. Però no s'oblidi que el sagrament s'acostuma a administrar, quan el malalt, desnonat per la ciència i pels facultatius, es troba per altres causes determinants, independents de la cerimònia, « a les portes de la mort ». — J. C. i A.

LA TRAMOIA MILITAR

La veritat oficial, proclamada en els textos del « Boletín Oficial del Estado », és que Espanya està regida per un home providencial que assumeix tots els poders i és secundat pel seu partit. En realitat, però, tot això és un decorat que mouen uns tramoistes: els militars.

El « Caudillo » és només un home de palla que col·locaren ells al cim d'una piràmide de « jerarquies » improvisades. Quant a Falange, perquè aquesta semblà polaritzar en certs moments i en algun lloc aparences d'entusiasme i esperit revolucionari, els militars — o més propiament una « clique » militar — s'apressà a domesticar les inquietuds

d'aquell moviment per a convertir-lo en un instrument del seu afany de dominació.

La « camarilla » militar, que ha representat sovint a Espanya els instints de conservació i reacció de les classes adinerades i porugues contra els anhels progressistes i populars, bastí damunt d'aquests dos elements tan fràgils, Franco i Falange, tota una mitologia política. Aquesta grandiosa construcció artificial, no podia tenir mai cap consistència per a oferir vel·leïtats d'oposició seriosa als desigs dels elements pretorians de l'exèrcit, però encara que fos així, les il·limitades prerrogatives de què investiren l'home de la seva confiança i el fet de tenir a les mans tots els ressorts de la força pública, eliminaven aquell perill. En canvi, el que Falange fes d'amo del carrer, sense ser-ho, i procurés crear una opinió i fins una mística segons els models alemany i italià, prou coneguts, oferia als militars l'avantatge de disposar d'un editor responsable de totes les fetes i malifetes del règim, que actuaria així, volgués o no, de paral·lamps eventual de les ires de l'opinió pública.

Els elements que veritablement varen sollevar-se el 18 de juliol de 1936, abocant el país a una catàstrofe, amb aquesta prudent actitud apareixen encara com una reserva d'ordre i patriotisme en front de les ànsies sense contenció del carrer, i representen una esperança per a molts moderats incauts.

Tradicionalment, el braç armat d'Espanya suggereix aquest joc polític, veritable caricatura del natural maldar de les forces reals del país. La política normal els esvera, perquè no hi tenen res a dir. Per contra, una oposició més o menys domesticada, o una subverció violent, són el seu fort, perquè els atribueix el mèrit de dominar-la i de presentar-se després com a salvadors de la pàtria.

Els falangistes representen, doncs, per aquests militars un « partenaire » ideal i així s'explica que el curiós fenomen de simbiosi política entre uns i altres duri tant. A base que Falange carregui amb la responsabilitat de tot i faci constantment l'apologia del règim, els militars la deixen gaudir d'una part del pressupost de l'Estat i d'una certa llibertat d'acció per a intervenir tots els afers. Tanmateix, al costat de les atribucions i prebendes de que gaudeixen els militars, els privilegis del partit únic i la participació que aquest té en l'erari públic, per revoltants i excessius que siguin, són una engruna.

A títol d'exemple: mentre un cap de negociat de qualsevol ministeri guanya a penes 1.200 ptes. el mes, els falangistes ben situats en les organitzacions del partit, els sindicats verticals o la premsa, cobren 5.000 ptes. Molts militars, però, acumulen sous molt superiors als esmentats en les indústries protegides per l'Estat, en les empreses nacionalitzades de ferrocarrils, telèfons, defensa nacional i en els monopolis oficials. La sola participació dels militars en els pressupostos estatals pot avaluar-se en una sisena part del total import d'aquests, proporció veritablement exorbitant. Però és més abusiva encara la part que es tallen en els afers privats, a base de la influència.

Embossats principalment a la Casa Militar del Generalíssim i a l'Alt Estat Major, l'objectiu d'aquests elements és de conservar el control de la policia i de la vida econòmica sota qualsevol règim.

Malgrat tot el que això tingui de somni caducat, no som pas dels qui creuen que el problema militar espanyol sigui de fàcil resoldre. Per això precisament ens ha semblat interessant de cridar l'atenció sobre l'existència d'aquest problema. Continuar considerant Franco i Falange com els primers i únics causants de l'actual situació; i atacar-los a ells sols, a cegues, és imitar el brau, que en comptes d'escometre el torero, s'obstina a envestir la capa que aquell maneja amb la muleta.

S'equivoquen els simplistes que no concedeixen importància al mal que denunciem, i creuen que pot extirpar-se suprimint tot l'exèrcit d'un cop de ploma; com van errats els pusil·lanimos que atordits per les ramificacions que presenta la qüestió militar i les conseqüències que poden derivar-se'n, són partidaris de no tocar res, tancant així els ulls a la realitat. Azana començà una obra durant el primer govern de la República que caldria revisar i continuar a la llum de l'experiència posterior i dels fets d'ara. No tan sols són anacrònics i sinistres els uniformes blancs de Falange (que tothom sap segur serà suprimida) sinó que ho són també els de l'exèrcit i cal a més reformar l'esperit que l'anima.

Les noves tècniques han transformat les dades fonamentals del problema militar. Ja no són els militars els únics que fan i pateixen la guerra, sinó que els civils han d'actuar i patir tant o més que ells. Una reforma dels instituts armats s'imposa, doncs, a Espanya, tant en el fons com en la forma. Diríem que, en bona part, de l'encert a adoptar una política militar realista i adequada, depèn des d'ara la viabilitat i l'èxit de la tercera República que tots esperem. — F. C.

UNA OBRA MERITORIA

Volem parlar al lector no pas d'una iniciativa que apunta ni d'un projecte que s'exposa, sinó d'una obra en plena actuació; d'una obra tan útil com desinteressada, tan extensa com silenciosa. Volem parlar de l'obra empresa pel bon ciutadà senyor Joan Nicola de fer un cens dels refugiats espanyols morts en l'exili.

Una realització d'aquesta mena respon a una necessitat humana, social i política a la vegada; triple necessitat que converteix el treball de benedictí de l'amic Nicola en una virtut i dona al seu esforç un remarcable sentit d'exemplaritat. Perquè, per damunt de tot, cal remarcar que Joan Nicola ha començat, i en part realitzat la improbable tasca, sense altra ajuda que la d'una voluntat a tota prova i sense altres recursos que els del seu geni.

Alliberada França, Nicola entreprengué el seu disseny. Començà obtenint del per nosaltres mereïssim alcalde de Perpinyà, senyor Félix Mercader,

la neteja del quadre del Cementiri de l'Oest on hi ha enterrats, en fosses comuns, 890 espanyols morts principalment en els primers mesos del tràgic èxode. Després es proposà identificar els inhumats, a qual fi realitzà un minuciós treball d'arxiu. Quan el tingué acabat, projectà fixar un rètol damunt de cada sepultura.

Calia fusta, claus, pintura, transport, voluntaris auxiliars per tal de plaçar els 890 rètols, i tot havia de fer-se sense subvencions ni mitjans propis. Nicola no s'espantà. La Prefectura li cedí una partida de vella fusta; un contractista la preparà; un comerciant donà tres quilos de claus i puntes; setze artistes pintors s'encarregaren de les inscripcions; un camionista féu el transport; uns voluntaris clavaren les pancartes en l'indret corresponent. Tot sense costar un cèntim!

Nicola començà la confecció del cens. A Perpinyà, entre els diferents cementiris, hi ha enterrats uns 1.700 espanyols refugiats. Les autoritats departamentals li facilitaren la recerca en els arxius del registre civil dels municipis; la resta era la tasca de Nicola. Aquesta resta era: enviar a cada poble una circular impresa explicant l'objectiu i unes fulles annexes, també impreses, amb les casilles requerides per a fer les fitxes d'un padró de defuncions. Els impresos els pagava de la seva butxaca i també les despeses de franqueig: un segell d'expedició i un altre per a franquejar la resposta.

Així, pacientment, amb penes i fatigues, Joan Nicola acaba el cens de tres departaments: Pirineus Orientals, Aude i Haute Garonne. Així ha fitxat 4.000 defuncions. Les despeses de desplaçaments també han estat satisfetes del seu propi peculí.

Fullejar els voluminosos registres aplegats per Nicola és doblement impressionant: pel resultat obtingut per la tenacitat d'un home sol i per l'abast de la tragèdia de l'èxode espanyol.

Heus ací unes xifres de les defuncions registrades en els camps de concentració dels Pirineus Orientals: Argelès 164; Saint-Cyprien 58; Barcarès 30; Port-Vendres, en els vaixells hospitals, 58; Rivesaltes 62; Enveitg 54; Arles-sur-Tech 34. Cal remarcar que aquests dos darrers camps foren circumstancials i duraren solament uns dies. Una altra remarca punyent és que la majoria de les defuncions del camp de Rivesaltes corresponen a infants de menys de quatre anys!

El correu diari que rep Nicola testimonia de les proporcions que l'obra ha pres. A tots els municipis es sol·liciten dades certificades àdhuc d'aquells on no hi ha hagut cap defunció de refugiats espanyols. Els registres són, doncs, minuciosos i verídics.

No és això sol. El nou plan d'ampliació del Cementiri perpinyanenc de l'Oest comportava la terraplenada, amb tres metres de terra sobreposada, del quadre on hi ha els 890 enterraments classificats. Nicola per a evitar l'execució de la reforma obtingué de totes les entitats franceses i espanyoles de la ciutat, socials i polítiques, un escrit adreçat a l'Alcaldia demanant la rectificació de l'acord municipal. Aquest fou sobresseït i la tenacitat guanyà una altra partida.

Si és cert que Nicola ha trobat ajudes, suports i col·laboracions generoses, fins ara no ha demanat cap auxili econòmic com ja hem dit. En el seu

camí ha trobat també enveges i desconsideracions difícils de comprendre. Correm-hi un vel.

El propòsit de Nicola és de entregar la seva obra al Govern de la República, i al govern de la Generalitat de Catalunya. És això el que procedeix perquè l'obra és essencialment de la competència d'un govern constituït. Però mentre aquella entrega no sigui possible, cal rematar la tasca i cal que aquesta no s'hagi d'interrompre per insuficiència de possibilitats.

El «Casal de Catalunya» sabem que està disposat a patrocinar-la. Ens sembla escaient que ho faci una entitat que està per damunt de tota diversitat política. Per a contribuir a aquest objectiu, fem un requeriment a aquella entitat i una apel·lació al seu entusiasme ciutadà, per tal que aporti tot el seu concurs i faci possible a Nicola la continuació de la tasca empresa.

Per a acabar la informació, volem remarcar que el caudal de dades recollides és tal, que la Creu Roja demana informacions a Nicola per a evacuar les informacions provinents d'Espanya.

Ultra l'acció coordinada que demanem d'acomplir al «Casal de Catalunya», QUADERNS en fer-se ressò d'aquesta obra meritòria, sol·licita de la sensibilitat de tots un donatiu. Aquestes aportacions poden adreçar-se a Joan Nicola, 62, rue des Carmes, Perpinyà. Elles seran la contribució a un deure de ciutadania, un encoratjament per l'artífex autor de l'obra i un homenatge degut als caiguts entre dolors sense el conçol de conèixer l'auba que es beslluma de llibertat i de justícia. — J. C. I A.

UN DISCURS DE FAUSTI BALLVÉ

El nostre amic Fausti Ballvé, que viu a Mèxic exiliat, ha pronunciat un discurs dens i ple d'interès en un banquet que li ha ofert el grup que presideix.

Com un record de pura amistat i com homenatge a un valor real que molts no reconeixen prou, ens complaem a fer desfil·lar ací algunes de les idees mares d'aquest discurs.

«Nosaltres, diu, no aspirem a una República fascista de Partit únic. Aspirem a conservar nostra República democràtica amb diversitat de partits. Així que tots els partits acatin la legalitat, l'unió està automàticament feta. El pacte d'unió és la Constitució del 1931.»

«No es necessiten coalicions ni partits amb la pretensió de dictar al poble el que hagi de fer quan hagi recobrat la seva llibertat. Aquesta mena d'unió és sospitosa: és l'unió per l'absorció. No; l'unió ha de limitar-se a restaurar la República i per a aquesta unió no és necessita altre pacte que la legalitat i l'acatament a la voluntat del poble, que no és aquí. Aquí hi ha els polítics; però el poble és a la Pàtria. I a la seva hora, el poble és qui ha de manar.»

«Si tornem a Espanya amb la República, no solament no hi haurà unió, sinó que hi haurà més desunió que mai. I això és natural i desitjable, perquè si no hi hagués desunió, no hi hauria Democràcia. L'unió és l'acord entre tots per tal de salvar la República; però per a governar-la cada partit ho ha de fer segons les seves idees.»

Informacions i Comentaris

« No som ni hem d'ésser un partit de masses. Partits de masses ho són els marxistes i els feixistes, per als quals cada vot és un afiliat. Nosaltres som un partit del poble que apel·la a l'opinió difusa, als ciutadans que senten i pensen lliurament i no a través d'un carnet o d'una consigna i que donen el vot a un partit si s'ho mereix i li lleven si no s'ho mereix, segons la capacitat que hom li reconegui per a servir el país en cada moment. Els partits veritablement democràtics no han d'ésser partits de massa, sinó equips d'homes de bona voluntat disposats a sacrificar-se per al bé comú. Un partit de masses imposa a primera vista pel nombre d'afiliats, un partit democràtic, amb pocs, pot tenir darrera tot el país, si sap interpretar-lo. »

« La llibertat, vet-ací la norma que ha de guiar nostra conducta i salvar-nos de tot fracàs. Tot per a la Llibertat; res per temptador que sigui, que impliqui una renúncia a la Llibertat. Desgraciadament, les necessitats de la post-guerra exigiran considerables renunciacions a la Llibertat. S'imposaran lleis d'excepció per a liquidar el nazifeixisme; la policia serà mestressa i senyora; hi haurà economia dirigida i no sé quantes altres calamitats. Cal estar molt en guàrdia per tal que aquestes mesures d'excepció no es tornin l'estructura definitiva dels pobles. No fos cas que, anihilat el feixisme, ens trobéssim dins d'un feixisme. Les lleis d'excepció, la policia, l'economia dirigida han de trobar-nos vigilants i desconfiats, disputant-los pam a pam el terreny, i disposats a acabar amb ells en quant no siguin absolutament necessaris per a la subsistència i la seguretat de la República. Cal donar, des del primer dia, la batalla a l'estatisme. L'Estat, pràcticament són els funcionaris. Tant el feixisme com el comunisme no són altra cosa que dictadures de funcionaris. A elles cal oposar-hi resolutament els drets del poble i de l'individu. Sense adonar-nos-en, hem retornat al temps de Fouché. Hi ha que revoltar-se contra els censos, les senyals digitals, els passaports, les targes de racionament i la sindicació obligatòria. Cal enterrar molt profundament l'esperit de Fouché. L'Estat no ha d'ésser l'amo sinó el servidor del poble. »

« La democràcia de fet, és el govern pels millors. No hi ha bona democràcia sense una bona « élite » cultural. Els pobles s'aixequen per la cúspide; no per la base. Espanya té una « élite » insuficient, perquè allí no estudiava l'apte sinó el ric. Cal que això canviï; que estudiï el pobre si és apte i que no estudiï el ric si no ho és. »

« El problema dels pobles hispànics només pot resoldre's amb un criteri de llibertat. El dret d'autodeterminació correspon tant a les col·lectivitats com als individus. En aquest sentit la Constitució del 1931 s'inspira en un sentit de regateig que no sortí solament de sectors reaccionaris, sinó de sectors que es creien avançats. »

« Els nostres esforços per a vèncer intel·ligentment la reacció han fracassat, perquè els obrers, desolidaritzats del país s'han deixat portar a un terreny en el qual seran sempre vençuts; el de la força. Liberals i republicans espanyols han fracassat perquè les masses obreres, enloc de secundar-los, els han obstaculitzat i han fet el joc a la reacció. Si no se'n donen compte i rectificuen, preveig a Espanya reacció i explotació per molts dies. »

Aquests són els passatges més destacats del discurs del diputat català senyor Faustí Ballvé.

UN GOVERN DE COMPARSES

El Consell de Ministres a Espanya no representa res. Basta veure una fotografia de qualsevol dels Gabinetes del general Franco per a endevinar-ho. I encara, un mostrari de llampants uniformes de tota mena amb un reguitzell de condecoracions a cada un, dissimulen la vacuitat dels personatges i donen una certa consistència decorativa al conjunt. Tanmateix, tenen sort que no hi ha un Goya, perquè és segur que els immortalitzaria i farien companyia al Prado a la desgraciada família de Carles IV.

Mai ministres no havien fet un paper tan gris. Nominalment responsables, manquen de la personalitat i la independència indispensables a la funció, i en molts casos s'han de limitar a avatar les disposicions que adopten els seus subordinats, fermes com estan aquests d'un suport que és més fort que la voluntat del qui, en aparença, els mana. Això explica que en un país en el qual l'ordre públic és la primera preocupació de l'Estat, el titular d'aquest departament no pinti res i fins passi desapercebut de tothom. El seu nom, Pérez González, és gairebé un símbol de la insignificància, però precisament per aquesta condició i la seva docilitat, se'l considera inamovible. El secret està en el fet que la Direcció General de Seguretat depèn del ministre de la Governació d'una manera purament formal, però efectivament està regida per militars que estan a les ordres de l'Alt Comandament. El Sr. Pérez González es rescabala d'aquest paper tan poc lluit dedicant-se a tasques que no tenen cap efecte executiu i són meres especulacions teòriques, com la preparació d'una llei d'administració local, que no s'aplicarà mai.

Una cosa semblant passa amb el ministeri de Justícia. Administren les penes i la gràcia, militars i falangistes al seu lliure arbitri i mentrestant, no li resta al ministre altre recurs que comptar els presos i distreure's en l'estudi i preparació de codis de justícia que restaran lletra morta o publicant articles dels altres amb la seva firma, per veure si així guanya una notorietat que no li dona el càrrec. Altre tant, podríem dir dels altres ministres, simples executors de la voluntat aliena.

El propi Franco, Generalíssim de tots els exèrcits de terra, mar i aire, Cap suprem del Partit Únic, Cap de l'Estat i President del Govern amb facultats omnímodes, serà desbançat pels militars que l'elevaren a l'encimbellat pedestal que ara ocupa, com el seu predecessor més modest, Primo de Rivera, en dificultat amb les famoses Juntes de Defensa, fou rellevat també pel mateix que l'investí de tots els poders. Aquesta serà probablement la fi de l'home « providencial » d'ara, i molt content haurà d'estar, que no sigui pitjor.

La lògica de la raó no té sovint res que veure amb la lògica dels fets. Per això basant-se en la primera i donant a les paraules « president del Consell », « ministres », « govern », etc., el seu valor normal, la darrera crisi ministerial espanyola no té cap significat. Però tot ho veureu clar si us adoneu

de la realitat que s'amaga d'aquells mots. Els elements militars que fins ara han actuat darrera la cortina, es veuen obligats de més en més a donar la cara. A part dels militars que detenen les carteres de Guerra, Marina i Aire, les d'Indústria i Comerç, i Obres Públiques, han passat últimament a mans de dos militars: el general de l'Armada Suances i el general Fernández.

La major part dels Governos civils i la totalitat dels càrrecs directius de l'ordre públic son exercits per militars i quan hi ha un canvi, és sempre accentuat encara aquell caràcter. Per exemple, al Govern civil de Barcelona, el commandant Correa Véglison ha estat substituït fa poc pel tinent coronel Barba, notoriament de menys ortodòxia falangista i el coronel Chinchilla ha reemplaçat com a Cap superior d'ordre públic, el coronel Asensi Cepero, que passa a fer un curs de perfeccionament a l'Escola Superior de Guerra.

Trobar figures que s'avinguin a fer de dòcil comparsa, quan tothom veu la situació compromesa i el règim irremissiblement condemnat, serà cada cop més difícil i menys eficaç. La comèdia s'acaba i arriba l'hora de la veritat. Però és comprèn la resistència a descobrir un joc que compromet tant i tant a molts dels qui el manegen. Del contrari, un Directori militar faria ja temps que hauria liquidat Franco.

La força és indispensable al poder, però assentar aquest únicament sobre la força és tan absurd com carregar de perills. Ja s'ha dit que ningú pot assentar-se comodament ni per molt temps sobre la punta de les baionetes. Tampoc cal fiar-ho tot a l'opinió voluble i justificadament iracunda. Tals són els trencacolls del moment actual, evidentment massa difícils i perillosos per a que els salvin uns comparses, i encara, tan poc destres. — F. C.

AMICS DE BARCELONA

QUADERNS arriba a Barcelona des de fa temps, per diferents camins i a diferents destinataris. No cal pas que els qui el fem en prenguem cura. Aquest treball s'organitzà sol, com qui diu espontàniament, a l'impuls d'un instint de patriotisme.

Uns joves barcelonins n'han rebut uns quants números; uns joves organitzats sota directives catalanes plenes de seny i ponderació. Ells ens escriuen una lletra estimulanti, en la qual diuen: «Per primera vegada QUADERNS arriba a les nostres mans. Enhorabona. Vosaltres heu escollit el bon camí. Treball conscient i assenyat. Estudi seriós i competent. Catalunya ho necessita tant!»

I en compensació ens trameten una fulla periòdica clandestina que ens plau perquè no conté paraules gruixides, ni projectes desproporcionats, ni esplais lírics de primaris. Estudi, mesura, objectivitat, dins del catalanisme més insubornable i operant. La fórmula, en fi, que caldrà s'adopti pel nostre moviment si aquest vol viure en el nostre temps. Fa goig entendre aquest llenguatge a uns joves.

Corresponem a la salutació i a l'encoratjament amb una salutació i un encoratjament fervorosos. Endavant, amics, per Catalunya!

LES MILICIES FALANGISTES

Les bandes armades de l'Espanya «nacional», anomenades Milícies Falangistes, han donat molts maldecaps als militars responsables del «pronunciamiento», origen de la darrera guerra civil.

Acabat el conflicte amb la victòria de Franco, l'auxili poderós de nazis i feixistes dificultà encara per un temps el reglamentar aquestes forces disperses, veritables «tercios» que actuaven cada un pel seu propi compte. Les baralles entre ells, les violències inútils, els excessos de tota mena i la rapacitat que demostraren en innumbrables ocasions, aixecaren la indignació del país i de molts col·laboradors estrangers, dels qui creien de bona fe en el nou ordre i obligaren el general Franco a promulgar una «lleï» en data 2 de juliol de 1940, reorganitzant les Milícies de Falange. Aquesta disposició establia les jerarquies, al cap de les quals es col·locava el propi «generalísimo», i dividia les formacions de referència en milícia permanent, milícia de primera línia i milícia pre-militar.

La milícia permanent, per una ironia del destí, és la que ha tingut la vida més curta. Malgrat que tots els militars són automàticament socis d'honor de Falange, és un fet que si bé fou completament enquadrada la seva milícia en el paper, en realitat no fou mai aquesta l'instrument dòcil que desitjaven els seus reorganitzadors. Al declinar la influència totalitària a Europa, el General Franco, amb l'excusa d'uns dels nombrosos atropells cometos per aquesta contra els representants aliats a Espanya i aprofitant la pressió d'aquests, dissolgué la milícia en qüestió, incorporant, però, bona part dels seus elements a la policia anomenada autònoma. Aquesta policia autònoma, que a Barcelona en nombre de 1.500 individus actuava a les ordres directes del Governador civil Correa Véglison, és la que ha estat suprimida aquests dies pel nou Governador.

Les tropes de xoc d'aquests nous «tercios» no han estat pas més afortunats.

Ja durant la guerra civil s'havia iniciat la constitució de les milícies falangistes de primera línia, sota comandament militar, però la iniciativa en la majoria de casos fracassà, ja sigui perquè els militars encarregats d'elles no saberen fer compatible la fuga pròpia d'aquestes formacions, amb l'esperit i disciplina que convenia a l'alt comandament militar, o perquè sense prou llibertat, els elements més actius i ardorosos desertaren d'elles. L'única realització efectiva en aquest sector, ha estat la famosa «Divisió Azul», l'existència de la qual donà tan escassa glòria i poques satisfaccions; ara el seu record i el residu que en quenden a Rússia, els anguniégen i omplen de temors.

Queda finalment la milícia pre-militar, la sola esperança del règim. Per què els sorges estaven convençuts de la inèpcia dels quadres directius falangistes, decidiren crear quadres pel seu compte. La «camarilla» militar influent més que no pas els falangistes, fou la que en realitat negocià el tractat secret d'Estat Major i Policia que es concertà amb Himmler, en ocasió del viatge d'aquest darrer a Madrid, ben abans d'acabar-se la guerra a Europa. Des d'aleshores, els militars fan servir el Front de Joventuts i el S. E. U. (Sindicat Espanyol

Universitari) de planter d'elements de renovació i vigilància del règim a la manera dels S. S., però amb la diferència que aquells no són un instrument del partit dintre del exèrcit, sinó el contrari, una intromissió de l'exèrcit en la vida del partit, per allò de que cada terra fa sa guerra. Els elements triats pels militars dintre del Front i del S. E. U. passen a les guarnicions de determinades províncies per a la seva formació paramilitar i s'organitzen amb ells les famoses « Escuelas de Mando », que es diuen destinades a formar ràpidament la joventut que ha de constituir la plana major del demà. Demà certament carregat d'incògnites, incertituds i poc adequat al tradicional i simplista « ordeno y mando ». — F. C.

ACTIVITATS CATALANES A MEXIC

Com tothom sap, els exiliats catalans a Mèxic són nombrosos. I com tothom sap també, tots conserven l'esperit de la pàtria, el record de la qual viu en cadascuna de les freqüents manifestacions col·lectives que organitzen.

Darrerament ha tingut lloc en aquell país una fira del llibre. Els catalans hi han muntat un pabelló dins del qual un bé de Déu de llibres i publicacions de tota mena pregonen aquesta gloriosa veritat: el nostre patriotisme pren indefectiblement una forma de cultura i d'estudi.

De tot això ens assabenta un eixerit fullet que acabem de rebre, amb la fotografia del stand a les cobertes, uns articles molt adients i una llista dels llibres i periòdics exposats. Entre les plomes que celebren aquesta manifestació esmentarem només l'exímia de Josep Carner. Però el més revelador de l'activitat intel·lectual és la relació de les fulles periòdiques que actualment publiquen els nostres compatriotes d'aquells país, signe d'exhuberància, però qui sap si també d'excessiu fraccionament. Heus ací la llista:

Butlletí del Partit socialista català, Butlletí d'Informació del Moviment social d'emancipació catalana, Catalònia, Catalunya, Catalunya d'avui Democràcia, El Poble català, Enlla, Estat català, Full català, Informacions de Catalunya, Joventut catalana, Juliol, La Humanitat, La Nació catalana, La Revista dels catalans d'Amèrica, Levante, Lletres, Lligam, Mediterrani, Nova era, Orfeó, Quaderns de l'exili, Revista de Catalunya, Senyera, Treball.

Si les heu comptat haureu trobat vint-i-set publicacions; però són vint i nou. Hi ha dues « Catalònies » i dos « Juliols », representants de grups distints i hem de suposar que rivals.

L'organitzador d'aquesta simpàtica exposició ha estat J. Cid Mulet, a qui cal felicitar.

BATISTA I ROCA AL PEN CLUB

Amb objecte de festejar la victòria aliada, el dia 8 de juny darrer tingué lloc a Londres un dinar internacional organitzat pel P. E. N. Club que aplegà un gran nombre de prestigiosos homes de lletres, representant la cultura d'una vintena de països.

El nostre amic i col·laborador senyor J. Ma. Batista Roca, en la seva qualitat de Secretari del

P. E. N. Centre Català, assistí a l'apat i al final intervingué molt feliçment en record i defensa de la literatura i l'espiritualitat del nostre poble. En un parlament breu i sentit, digué que no coneixia avui a Europa un cas similar al de la persecució i supressió per la força de la llengua i la cultura catalanes i després de referir-se a les publicacions clandestines de Barcelona, acabà expressant el sentiment que la victòria que celebraven no era encara la de Catalunya, però tenia l'esperança que l'hora d'aquesta no podia tardar. Les encertades paraules del nostre amic impressionaren vivament la concurrència i són molts els escriptors que li han reiterat per escrit el testimoni de llur simpatia.

Volem destacar d'entre aquests darrers, el de l'eminent novel·lista i crític anglès E. M. Forster, l'autor entre altres de les famoses novel·les « Where Angels Fear to Tread », « Howards End » i « A Passage to India », que no s'ha limitat a un testimoni de simpatia platònic, sinó que ha decidit refusar l'autorització de traduir i publicar a Espanya les seves obres mentre Franco hi mani i ha comunicat aquesta seva decisió al British Council (organisme oficial encarregat de les relacions culturals exteriors).

Felicitem el nostre amic senyor Batista i Roca per l'èxit de la seva brillant intervenció. — F. C.

EL Dr. XIRAU A LONDRES

El nostre amic doctor Josep Xirau i Palau, catedràtic de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, resident a Lió, i adscrit a l'« Institut de Droit comparé » de la Universitat lionesa, acaba de fer un sojorn a Londres delegat per la Direcció general de Relacions culturals del ministeri de Negocis Estrangers de França, per tal de prendre contacte amb els juristes britànics especialitzats en dret internacional.

El doctor Xirau ha visitat les Universitats d'Oxford i Cambridge, i a més, en la seva qualitat de president de l'Associació espanyola pro S. D. N. i vice-president de la Federació internacional d'Associacions pro S. D. N., s'ha relacionat amb la British League of Union Nations, avui transformada en Associació de les Nacions Unides. Els intercanvis que han tingut lloc han estat dels més fructuosos.

En estreta col·laboració amb l'exími jurista francès M. Eduard Lambert, un dels fundadors de la moderna disciplina de dret comparat, el doctor Xirau està enlestint un estudi del dret anglo-saxó comparat amb el dret germano-llatí en vigor a l'Europa continental i a l'Amèrica llatina.

Felicitem al doctor Xirau per les seves doctes activitats.

DOS FETS A REMARCAR

L'import de la taxa corresponent a les cartes d'identitat dels treballadors estrangers resident a França, era fins ara de 100 francs si la suma dels salaris anuals no arribava a 30.000 francs i de 400, si la suma dels ingressos ultrapassava aquella quantitat. En l'actualitat, per efecte de l'elevació dels

jornals, els treballadors es veien obligats automàticament a pagar 400 francs enlloc dels 100 fins ara satisfieien per dit concepte.

El govern provisional de la República francesa, a l'objecte d'afavorir la mà d'obra estrangera, considerada indispensable a la reconstitució del país, ha disposat per ordonança de data 25 d'agost darrer, inserida en el « Journal Officiel » del dia 26, que els treballadors estrangers, àdhuc percebint salaris anyals superiors de 30.000 francs, beneficiaran d'una rebaixa i seguiran pagant com abans 100 francs per la taxa de llur carta d'identitat.

Ens complavem en fer pública aquesta disposició legal, per a coneixement dels interessats afectats per la millora.

* * *

La bona disposició del govern francès a favor dels treballadors estrangers que acabem d'esmentar, ens suggereix la conveniència de remarcar un altre fet, per si fos possible trobar-hi una solució satisfactòria.

El pas clandestí de frontera és castigat pel Tribunal correccional amb la pena d'un mes de presô. Però la condemna porta una conseqüència annexe i és la de constituir antecedent penal que dóna lloc a l'obertura d'un « casier » judicial. Aquesta darrera mesura presenta nombrosos i perdurables inconvenients, perquè el « casier » segueix al seu titular per a sortit efectes — i no pas favorables — en tot moment.

Seria de desitjar que és pogués trobar una fórmula que mitigués aquesta situació especialment en el que es refereix a aquella mesura suplementària. Dintre l'equitat del sistema penal, ningú no desconeix la diferència que hi ha entre el pas clandestí de la frontera per part d'un recalçitrant o d'un habitual que la passa amb finalitats de lucre, i el pas clandestí eventual realitzat per aquell que fuig, posem per cas, de la tirania falangista.

Creiem interessant de fer aquesta suggerència, puix que, sense merma de la vigència de la sanció principal, es podrien evitar perjudicis innecessaris als homes que venen a França fugint de persecucions polítiques i que poden contribuir a l'interès general del país, amb el concurs de llur treball. —
J. C. i A.

LES TROMPETES DE JERICÒ

Fa alguns dies, l'« speaker » de la ràdio anglesa en castellà Jorge Marín, nom emprat que n'amaga un altre d'autèntica fonètica catalana; sota del qual hi ha un català com una casa; acabava un dels seus parlaments al·ludint la fàbula bíblica de les trompetes de Jericò. « Al voltant de la fortalesa que és el règim actual d'Espanya, venia a dir, passen els trompeters redivius tocant per la darrera hora de Franco ».

Restàrem colpits de l'aplicació de la bella figura retòrica i de l'encert de comparar la caiguda de la ciutat llegendària amb la fatal caiguda de l'escrotonada fortalesa franco-falangista. I com homenatge a aquell compatriota que tantes víctimes de la tirania espanyola ha aconsolat, i també per a divulgar la veritat mateixa que enclou el mite exhumat, volem glossar aquelles paraules que des de Londres foren escampades pel món.

Si; les trompetes que sonaren al voltant de Jericò i als set dies i als set tombs dels trompeters, feien caure les seves muralles i amb elles la ciutat mateixa, s'ouen prop d'Espanya, amb un so fatídic i amenaçador. Aquestes trompetes porten els mots dels Truman, dels Attlee, dels Stalin, dels de Gaulle i de tots llurs ministres i representants; les declaracions de totes les assemblees en que es forja el món nou; el crit ressonant de la premsa universal mai tan influent com després d'aquesta guerra en la qual tant eminent paper li ha escaigut. Totes aquestes « veus de la terra » condemnen el gran culpable i anuncien la seva mort sense remisió.

Quants tombs manquen par què el fet inexorable es consumi? En manquen dos, en manquen tres?

Tant-se-val. El llòbreg espinguet s'acosta, reduint el cercle ofegador. Es el cercle que fa el món a la nació empestada. Com escapar a la seva abraçada poderosa? — **C. A.**

EFEMERIDES DE JULIOL

Dia 1. — El primer ministre xinès doctor Soung arriba a Moscou per tal de negociar amb el govern moscovita.

Dia 2. — Es signa a Lisboa un nou acord sobre comunicacions telegràfiques entre Espanya i Portugal que modifica el de 1880, fins ara en vigor, i en virtut del qual es rebaixen les tarifes.

Dia 3. — El sultà del Marroc emprèn el viatge de retorn al seu país.

— Comencen a París les negociacions entre França, Gran Bretanya i els Estats Units sobre la qüestió de Tànger.

Dia 4. — Es suspenen aquestes negociacions PU. R. S. S. havent demanat de participar-hi.

— Les tropes americanes entren a Berlín.

— L'exèrcit roig comença d'evacuar Polònia.

— S'inicien negociacions directes entre el govern francès i els de Síria i el Líban.

— Mor a Sidney el primer ministre australià senyor Curtin.

Dia 5. — Els EE. UU. i la Gran Bretanya reconeixen el govern provisional polonès.

— Dimiteix el secretari del Tresor americà senyor Morgenthau.

— Els primers destacaments de tropes franceses entren a Berlín.

— A la Gran Bretanya tenen lloc les eleccions parlamentàries.

— L'ambaixador dels EE. UU. a Madrid demana al general Franco de realitzar canvis substancials i ràpids en el govern i dissoldre Falange.

Dia 6. — El senyor Forde substitueix al senyor Curtin en la presidència del govern australià.

— El president Truman invita el general de Gaulle a visitar els EE. UU. pel proper mes d'agost.

Dia 7. — Les tropes americanes evacuen l'Iran.

— Es nomenat secretari al Tresor americà el senyor Vinson.

Dia 9. — El govern francès acorda transferir als Estats de Llevant les anomenades tropes especials.

— El senyor Churchill arriba al castell basc de Bordaberry, prop d'Hendaia, a fi de passar-hi uns dies de vacances.

Dia 10. — El creuer brasiler «Bahia» és enfonsat per una mina. Es compten 367 víctimes entre morts i ferits.

— La conferència de Simla s'ajorna a conseqüència de les demandes dels musulmans hindús.

— Es reuneixen a París els Estats generals de la Renaixença francesa.

Dia 11. — El govern americà prohibeix l'exportació a Espanya de més de cent mil tones d'acer.

— Arriba a Marsella, per tal de visitar França, el beï de Tunis.

Dia 13. — Les tropes americanes i britàniques prenen possessió dels sectors que els són assignats a Berlín.

— Les «Cortes» franquistes aproven el «Fuero» dels espanyols.

Dia 14. — Les converses de Moscou entre els governs soviètic i xinès són momentàniament suspeses.

— Es celebren a París gran festivitats amb motiu de la festa nacional.

Dia 16. — Ha començat a Potsdam la conferència dels «Tres».

— El general Franco, en un discurs anuncia el restabliment de la monarquia inspirant-se en l'esperit del falangisme.

Dia 18. — La cambra belga acorda per majoria de vots que el rei Leopold no podrà regnar sense l'assentiment previ del Parlament.

Dia 21. — Mor a París el poeta francès Paul Valery.

— El Senat americà aprova els acords de la conferència de Bretton-Woods.

— El general Franco modifica la constitució del govern. Són separats del càrrec els senyors Arrese, Lequerica, Aunós, Carceller, Primo de Rivera i Pena. Són nomenats els senyors Martín Artajo (Assumptes exteriors), Fernández Cuesta (Justícia), Suanes (Economia), Rein (Agricultura) i Fernández Ladreda (Obres públiques). El general Dávila substitueix al general Asensio en el ministeri de la guerra i els senyors Regalado i Gallarza ocupen les carteres de Marina i Aire.

— Mor a Tetuán el gran visir del Mhajzen, Sidi Mahomet Bei Hach.

Dia 24. — Comencen a París les sessions del procés contra el mariscal Pétain.

— Els senyors Churchill i Attlee surten de Potsdam per a assistir a Londres a l'escrutini electoral.

Dia 26. — Els resultats de les eleccions britàniques són els següents: Laboristes, 390 diputats; conservadors, 195; liberals, 12; liberals nacionals, 14; commonwealth, 1; comunistes, 2; laboristes independents, 2; independents, 10; nacionals, 1. En conèixer aquest resultat el senyor Churchill ha presentat al rei la dimissió del seu govern.

Dia 27. — El cap laborista britànic senyor Attlee constitueix govern. Ocupa la cartera de Negocis estrangers el senyor Bevin.

Dia 28. — El senyor Attlee, acompanyat del senyor Bevin, retorna a Potsdam per a assistir a les sessions finals de la conferència dels «Tres».

Dia 31. — Laval, expulsat d'Espanya, surt de Barcelona en avió vers un aeròdrom alemany.

— La Xina ratifica la carta de San Francisco.

NOTES DE LA REDACCIO

El «Casal de Catalunya» de Perpinyà, ha organitzat un homenatge a mestre Pompeu Fabra amb motiu d'haver estat nomenat «Doctor Honoris causa» de la Universitat de Tolosa del Llenguadoc.

La «Cobla Catalana» va donar tres audicions de sardanes, una al matí al Square dels Plàtans, l'altra a la tarda a la Plaça de la Victòria, i la tercera a la nit al Jardí dels Infants. En aquest darrer acte hi pringueren part els dansaires de l'«Orfeò Canigó», els quals executaren nombrosos ballets catalans.

A la sala d'arxius del Castillet es féu lliurament al mestre d'un album de signatures. Concorregué a l'acte una nombrosíssima assistència i pronunciaren discursos: el senyor Alavedra, president del Casal, oferint l'homenatge, el senyor Mercader, alcalde de Perpinyà, i mestre Fabra. L'acte acabà amb el cant d'«Els segadors» i la Marsellesa.

En conjunt una diada que deixà a tots un record perdurable.

Acaba d'editar-se a París una luxosa plaqueta amb les Odes a Barcelona de Jacint Verdaguer, Joan Maragall, J. M. Lôpez-Picó i Pere Guilanyà, text català i francès. L'obra està il·lustrada magní-

ficament amb aigua-fort i boixos de Carles Fontseré. La introducció és de Rafael Tasis.

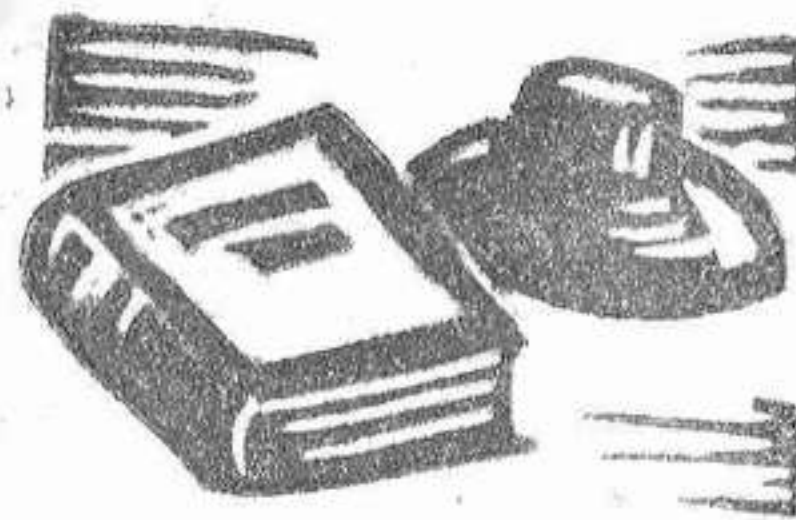
Aquesta edició, homenatge a la nostra capital, constitueix una veritable joia pels amants de la bibliografia.

Els lectors que vulguin adquirir-la poden adreçar-se a Carles Fontseré, 7, rue Alasent o a Rafael Tasis, 99, rue de Rome, a París.

Per tractar-se d'una errada de concepte, preguem als nostres lectors que a l'article del doctor Bellido «La qüestió religiosa a Catalunya», publicat en el número 7 de «QUADERNS», pàgina 7, línia 10, on diu «a Tarragona o a Tolosa», vulguin llegir: «a Tarragona o a Toledo».

El Casal català de Burdeus es proposa commemorar l'onze de setembre del 1714, amb un escoltí programa de festeigs.

Després de dipositar un ram de flors al peu del monument als Morts i d'un vermut de germanor a l'estatge social, a la tarda el senyor Armand Obiols pronunciarà una conferència sobre la històrica diada. Seguidament s'inaugurarà la biblioteca de l'entitat. Per fi, tindrà lloc una festa amb audició de sardanes, recital de poesies i cants patriòtics.

ARTICLES PUBLICATS A QUADERNS

AUTORS	TITOLS	NUMEROS
AMETLLA, Claudi.	A propòsit d'unes declaracions dels catalans de Londres	1
	Els espanyols davant la imminència de llur retorn a la pàtria.	2
	Temes de l'actualitat política.	6
ARNAU i CORTINA, F.	El dret d'autodeterminació de Catalunya.	3
BATISTA i ROCA, J. Ma.	El Consell nacional de Catalunya.	3
BELLIDO, J. M.	La qüestió religiosa a Catalunya.	7
CAMPS i ARBOIX, J. de.	Liquidació de la guerra civil : La qüestió de les responsabilitats.	1
	Sobre l'autodeterminació.	3
	La qüestió agrària a Catalunya.	6
CAPDEVILA, J. de P.	Pressupostos espanyols — De Carner a Benjumea.	5
CORREDOR, Josep Ma.	Al marge d'un centenari — Notes sobre Verdaguer.	5
CUITO, Ferran.	Nota preliminar sobre l'economia espanyola.	1
	La banca catalana.	2
	A l'entorn de la declaració de Londres.	3
FORT, Pere.	Els franquistes fan el quadre.	2
	El que diu el tinent coronel Sr. Garcia Miranda.	6
HURTADO, Amadeu:	Una visió de la política catalana.	4
HURTADO, Victor.	Les possibilitats constitucionals d'Espanya.	1
LLADO I FIGUERES, J. M.	L'interès dels serveis d'informació.	7
MONTAGUT, Domènec.	Notícies de Barcelona.	3
	Les coses d'Espanya. — Rumors, suposicions i algunes realitats.	7
J. M. A.	Fantasia sobre motius espanyols.	3
N.	Algunes notes sobre el Banc d'Espanya.	4
NOGUER i COMET, R.	Impressions i reflexions d'un vell catalanista.	3
	La participació de les sindicals en el govern.	5
PERRAMON, Dr. Sever.	L'home en els camps de concentració.	6
POU, Mateu.	La situació anormal de la indústria cotonera.	2
P. P.	La diplomàcia Nordamericana i l'Espanya falangista.	7
QUERO i MOLARES, J.	L'actual moment polític.	5
ROVIRA i VIRGILI, A.	La terra catalana : Figura de Catalunya.	1
	Un organisme tècnic i un pensament polític : El Consell Assessor de la Presidència de la Generalitat.	2
	Federals, tanmateix.	3
	Les etapes polítiques de la restauració de Catalunya.	6
RUBIO, Nicolau Ma.	La política del Consell de Londres.	3
SOLANES, Josep.	El clima de discòrdia de l'exili : notes sobre una psicologia de l'exiliat.	4
TASÍS, Rafael.	Del secessionisme a la intervenció.	3
	La contextura social de Catalunya. Necessitat de les seleccions.	7
TORRES Humbert.	El gran problema del poder executiu.	1
TOSQUELLES, Dr.	Les assegurances socials i la medicina : Perspectives catalanes.	6
XURIGUERA, Ramon.	La lliçó dels fets.	2
X. Z.	De Barcelona estant.	3

QUADERNS

agraeix als seus cada dia més nombrosos amics l'encoratjament i clima de simpatia que han creat a son entorn, estímul poderôs per als homes que l'escriuen. Demana a tots ells, com als catalans en general, que vulguin col·laborar a les seves tasques amb els mitjans més eficaços i adequats, com subscripcions, consells, suggerències, articles, informacions. Una vegada més recorda que no es cap empresa comercial, sinô un òrgan d'opiniô al servei de les causes de Catalunya i de la llibertat.

